

Izbaja, izvršeni pondeljek, vsak dan zjutraj, ura... ulica sv. Fran... Ašiškega št. 20, I. nadstropje... naj se pošilja... Prolet. F. Pušić... Lastnik... Edinost... Narodna... znaša za mesec L 7... 3 mesece L 19... 6 mesece L 32... v celo leto L 60... Za inosenstvo mesečno 5 hr več... Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (32 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. — Oglasi obrtnikov, poslanice in vabila po L 1... oglasi doarnih zavodov po L 2... Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2... Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Ašiškega št. 20, I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Zopet primer prave manjšinske politike

Testi italijanski listi, ki so branitelji politike raznarodovanja narodnih manjšin v Italiji, naglašajo med drugim posebno tudi to, da nacionalna država ne more in ne sme urejati ali spreminjati svoje zakonodaje z ozirom na želje in zahteve narodnih manjšin. Taka zahteva da je nedopustna, drzna, toliko da ne pravijo: blazna. Radi takih trditvev smo se mi že ponovno zapletli v polemike s italijanskim tiskom in smo mu stvarno in neoporečno dokazali nje neveljavnost. Danes moremo svoje stališče prekrčiti s primerom iz najnovejšega časa praktičnega državnega življenja.

Vlada čehoslovaške republike je predložila te dni poslanski zbornici načrt novega volilnega zakona, ki spreminja dosedanj volilni red za zbornico. Predvsem utrnešuje načrt dobo pravičev za volilne, čas od razpisa volitev do glasovanja do leta načrt na 28 dni. Da je kandidatska lista veljavna, mora imeti najmanj 20 uradno potrjenih podpisov volilcev brez oziroma na volilno okrožje, za katero gre. Dosedanji volilni red je namreč določal tizemu za slovaška volilna okrožja; zahteval je namreč tisoč podpisov. Po novem volilnem redu bodo slovaška volilna okrožja izenačena vsem drugim v državi. Nadaljne določbe načrta urejajo postopanje volilnih komisij, štetje glasov, določanje količnika in porazdeljevanje mandatov. Dosedanji trije skrutiniji ostanje. Vendar bodo stranke, ki pri glasovanju ne dosežejo vsaj enega mandata in najmanj 2 odstotka veljavnih glasov, oddanih v vsej državi, izključene iz drugega in tretjega skrutinija. Glasovi takih strank bodo v tretjem skrutiniju ločeni v dve kategoriji, — manjšinsko in narodno — in se pritejejo tistim strankam, ki so se udeležile drugega skrutinija. Posebnost v novem načrtu je določba, da poslanec izgubi mandat, čim njegova stranka naznanji predsedništvu parlamenta, da dotičnik ni več nje pristav. Dotičnik pa se bo mogel prižeti na volilno sodišče.

Seveda je ta načrt novega volilnega zakona šele — načrt! Podrejen bo dolgemu in gotovo zelo živahnemu pretresanju v parlamentu, predno zadobi parlamentarno sankcijo ali v tej, ali spreminjeni obliki. Oglasaše se bodo gotovo zelo ostre kritike. Opozicijske stranke se bodo na pr. brzkone odločno upirale skrajšanju volilnega postopanja, češ, da bo to v prilog vladnim strankam, ki bodo boljše in hitreje informirane o vsem.

Za namen teh naših današnjih izjavljanj pa je posebno važna določba, da se glasovi strank, ki na glasovanju niso dobile vsaj enega mandata in ne 2 odstotkov glasov v vsej državi in ki so zato izključene iz drugega in tretjega skrutinija, ločijo v dve kategoriji: manjšinsko in narodno. Po dosedanjem volilnem redu so se mandati, ki niso bili oddani v drugem skrutiniju, v tretjem skrutiniju oddali le po ostankih glasov strank iz drugega skrutinija. Vse drugačno vsebino pa zadobi tretji skrutinij po novem načrtu. Osrednja volilna komisija ima določiti najprej, k kateri jezikovni manjšini so pripadale stranke, ki niso dosegle kvoruma (predpisane št. 20), in katere manjšinske stranke ga niso dosegle. Te poslednje tvorijo prvo skupino, vse druge pa, ki niso dosegle kvoruma, ki pa niso stranke jezikovnih manjšin. Za pripadnost h kakoli jezikovni manjšini je odločilna narodnost, h kateri se je priglasila večina kandidatov dotične stranke. Če pa so se kandidati priglasili v enakem številu k različnim narodnim manjšinam, odločuje zreb. Osrednja volilna komisija ima potem sesteti vse veljavne glasove, oddane v vsej državi od vseh strank, deliti to svoto glasov v številom se ne oddanih mandatov ter na podlagi doseženega volilnega števila razdeliti še ostale mandate med rečno prvo in drugo skupino! To postopanje, ki ga predlaga vladni načrt, je sicer precej komplicirano, toda namen je blag in vse hvale vreden: obvaruje naj narodnosti pred možnimi izgubami in jim zagotovi vsaj neko mero zastopstva, tudi če niso dosegle volilnega števila, kar bi sicer silno škodilo njihovim posesti na mandatih, ker bi bili ostanki glasov strank, ki niso dosegle kvoruma, izgubljeni ne le za dotično stranko, marveč tudi za vso dotično narodnost!

Primer imamo torej, kako vlada čehoslovaške republike tudi pri tako važnem zakonu — ker ustvarja ljudsko parlamentarno zastopstvo, to najvišjo dobrobo ustavnega življenja — misli na zaščito pravice in koristi tudi narodnih manjšin! Altrhoče trditve naših nasprotnikov, češ, da je zahteva, naj se nacionalna država pri svojci zakonodaji ozira tudi na potrebe in pravice narodnih manjšin, nedopustna, drzna in celo blazna! Kar naj bi bilo pri nas nedopustno, izvaja čehoslovaška vlada iz lastnega nagiba in brez kakovega posebnega pritiska. Taki drastični primeri iz drugih držav naj bi ne šli mimo neopaženi od strani naših gospodarjev, ki naj bi razumeli posebno še, kako morajo taki primeri neogibno ne le greniti duševnost njih lastnih državljanov druge narodnosti, marveč tudi kvariti ugled države pred vnanjim svetom: narodne pravičnosti in demokratičnega svobodoljublja. Načrt volilnega zakona čehoslovaške republike je — vsaj glede narodnih manjšin — zrcalo, strpnosti!!

Pašić še ni odstopil? Prihod krajina v Beograd. Pašić se vedno boluje. Novi radičevski ministri. Radić bo izpuščen.

BEOGRAD, 15. (Lzv.) Danes ob 10, uri se je kralj Aleksander vrnil s Blede v spremstvu gen. Hadžića. Kralj se je odpeljal takoj na dvor, kjer je sprejel v avdiciji najprej nekatero trditve Pavla Radića, vojnega ministra Dušana Trifunovića in notranjega ministra Božo Maksimovića. Opoldne se je mudil na dvoru skupščinski predsednik Trifković.

Splošno se je pričakovalo, da se poda g. Pašić tekom dopoldneva na dvor in da ga poda ostavko. Pašić pa se ni počutil danes zdravstveno dobro. Radić tega se je kralj sam podal k njemu na stanovanje ob 17.30 ter je ostal pri njem do 19.45. O vsebini razgovora ni bilo mogoče ničesar zvedeti. Ravno tako ni znano, ali je pri tej priliki Pašić podal ostavko.

Ker so bila vsa vprašanja s sporazumom med radikali in radičevci že razčiščena in se je radi tega pričakovalo Pašičeva ostavka že danes, se zdi javnosti vse Pašičevo obnašanje nekako skrivnostno. Splošno je prevladovalo mnenje, da bo danes zvečer že sestavljena nova vlada.

Po povratku v dvor ni kralj sprejel nikogar več. Pač pa je Pašić takoj po odhodu kralja pozval k sebi Jovanovića.

Za jutri je sklicana konferenca ministrov. Ministri pričakujejo, da bo Pašić na konferenci naznanil svojo ostavko.

Tekom dopoldneva se je mudil pri Ljubi Jovanoviću Pavle Radić v zvezi z današnjim sestankom opozicije. Na seji širšega plenuma opozicijskega bloka je bilo prečitano pismo, v katerem Pavle Radić naznanja izstop Hrvatskega seljskega kluba iz opozicijskega bloka ter da je klub s tem prekinil vse zveze z opozicijskim blokom. To sporočilo je bilo vzeto na znanje. Davidović je nato sporočil svoj odgovor Pavlu Radiću. V tem pismu pobija Davidović nekatero trditve Pavla Radića ter očita radičevcem, da niso opozicijskemu bloku nikdar sporočili, kdaj so prešli od navadnih razgovorov do oficijelnih pogajanj z radikali.

ZAGREB, 15. (Lzv.) Današnji «Dom», Radičev glasilo prinaša že imena onih radičevcev, ki stopijo v novo vlado. Ta vlada se bo imenovala radikalna-seljska vlada. Radičevci dobijo 4 portefeje in sicer: ministristvo za agrarno reformo (Pavle Radić), šume in rude (Mikić), trgovino in industrijo (Krajač) ter pošte in brzojav (dr. Superina). Nadalje bodo pripadla radičevcem 3 mesta državnih podtajnikov: prosveta (Pasarić), socialna politika (Basirović) in finančnem ministristvu izvenparlamentarni strokovnjak Samuel Kocjan.

«Dom» dostavlja, da bo nova vlada štela 18 ministrov. To število je veliko previsoko in se bo moralo proti koncu leta znižati na 16 ali celo na 12.

V zajedničarskih krogih vlada veliko razburjenje radi nastopa Pavla Radića proti Zajednici. Za nedeljo je sklican izredni občni zbor Hrvatske Zajednice. Poslanci hočejo zvedeti za mnenje posameznih organizacij.

«Večer» poroča iz Beograda, da bo nova vlada najprej rešila zadevo zaprtega vodstva HSS. Člani vodstva kakor tudi Stjepan Radić bodo brzkone že jutri izpuščeni. Radić se bo tako zagovarjal na svobodi.

Incidenti v Firencah

Prof. Salvemini izpuščen

FIRENZE, 15. «Nuovo Giornale» poroča, da je bil prof. Salvemini, ki je obtožen, da je skrivaj razširjal tajnih listov, izpuščen iz zaporov.

O zadnjih incidentih poroča «Secolo» naslednje podrobnosti: Skupina ljudi, med katerimi on. Gonzales, on. Rossetti, novinar Ansaldo in prof. Alessandro Levi, se je pripravala s skupino fašistov. Policija je skušala pomiriti razsreje duhove, kar pa se ji ni posrečilo. Prva skupina se je umaknila pred fašisti v neko prodajalnico ptičev. Fašisti so hoteli vdreti v trgovino, a karabinerji so jim pot zabranili; končno pa se je posrečilo fašistom prodreti kordon ter vdreti v prodajalno. Nastal je hud tepež, med katerim so bili več ali manj ranjeni: prof. Alessandro Levi, Raffaele Rossetti, on. Gonzales in Ansaldo Giovanni. Vsi so bili odpeljeni v bolnišnico. Ranjen je bil tudi en karabiner. Ranjen je bil nadalje ing. Guarnieri, ker so ga fašisti smatrali za opozicijsca.

Med tem ko so ranjenci čakali na avtomobil, ki naj jih odpelje v bolnico, je kvestor ponudil roko ranjenemu poslancu Rossettij, ki je odlikovan z zlato svetinjo. On, Rossetti je prezirljivo umaknil svojo desnico rekši: «Jaz ne dam roke funkcijonarju fašistovske vlade.» Kvestor je ovadil poslance radi šramotenja.

Tragičen konec dveh slovenskih vojakov v Genovi

GENOVA, 15. Na trdnjavi «Castellaccio» se je predvčeršnjim odigrala pretresljiva tragedija, pri kateri sta izgubila svoje mlado življenje slovenska vojaka Vidic in Štrukelj, oba rodom iz gorške okolice; bila sta vpoklicana pod orožje z letnikom 1905 in sta šutila pri 90. pešpolku, in sicer Vidic pri 8., Štrukelj pa pri 7. stotnjici. Tragedija se je odigrala na neki smodnišnici, ki se nahaja poleg omenjene trdnjave. Tam je stal Vidic predvčeršnjim zjutraj na straži. Okoli 5. ure, ko je dovršil določeno dveurno službo, je prišel z majhno patroljo Štrukelj, Vidicev rojak in prijatelj, ki bi moral nadomestiti njega na straži. Kakor je predpisano ni manjnuju straže, je moral Vidic izprazniti, Štrukelj pa nabasati puško. Ko je Vidic jomal naboj iz puške, se je ta nenadoma sprožila in krogla je zadelo Štrukelja, ki mu je stal nasproti, naravnost v čelo; rezu je bolešno kričnil, zakrilil z rokama po zraku ter telebnil na tla. Videč svojega tovariša smrtno ranjenega, je Vidica popadel obup; ves zmeden se je spustil v beg, a kmalu je za hip obstal neodločen, kakor da bi premišljal, kaj naj počne. Naposled si je nameril cev puške na glavo ter sprožil. Toda ker ga je krogla le neznačno oprasnila, si je Vidic vnovič nameril puško na prsa in si pogнал kroglo naravnost v srce.

Nesrečna vojaka sta bila prepeljana v bolnišnico, a oba sta kmalu po prihodu izdihnila. Njuna tragična usoda je vzbudila med tukajšnjim vojaštvom, med katerim je več Slovencev, globok utis in splošno pomilovanje, posebno ker sta bila pokojnika velika prijatelja. Mlada vojaka so položili k večnemu počitku na pokopališču v Staglieno.

Uredništvo morejo videti odlični krogi v naši državi: kako bodo postopanje z drugorodci v sedanjih časih zmagoslavnega pohoda načela narodne pravičnosti in strpnosti!!

Francoski narodni praznik v Beogradu

BEOGRAD, 15. Dopoldne se je vršila povzdom proslave francoskega dne (zavzete «Bastille» 14. julija) v saborni cerkvi svečana služba božja, ki so se je udeležili vsi ministri, diplomatski zbor, vojni atašeji, zastopniki civilnih in vojaških oblasti ter mnogostevno občinstvo. Služba božja se je vršila ob veliki asistenci duhovščine, nakar je predsednik občine imel lep govor zahvale Franciji ter so člani vlade čestitali poslaniku Grenardu. Popoldne se je vršilo v francoskem poslaništvu sprejemanje čestitk.

Dogodki v Kini

Velike demonstracije štrajkujočih

PEKING, 15. Iz Shanghaija poročajo, da generalni delovni sindikat na kitajskem ozemlju ni hotel izplačati stavkujočim zastanke odškodnine za brezposelnost. Radi tega so se stavkujoči zbrali pred sedežem sindikata ter grozili z represalijami, tako da so morali posredovati kitajski dobrovoljci, ki so razgnali demonstrante. Več štrajkovcev je hotelo iskati pribežališča v okraju tujev, odkoder jih je potem izgnala policija. 500 vojakov iz mukdenskih čet vzdržuje red v okolici okraja tujev.

Kitajska trgovska zbornica v Kan Kenu je sklenila gotove finančne ukrepe proti angleškim bankam ter sprejela predlog za pretrganje vsakih odnosov z angleškimi trgovskimi firmami.

Revolucijsarna zarota v Turčiji

CARIGRAD, 15. Policija je došla na sled novi zaroti proti državi, ki so jo organizirali pristavi bivšega sultanovega režima. Zarotniki so imeli namen pomoriti vse državniške, ki so sedaj na vladi, ter proglasiti Carigrad za prestolico turške države. Policija je aretirala 15 zarotnikov. Pri hišni preiskavi, ki je bila izvršena pri aretirancih so našli velike zaloge orožja in municije.

Stavkujoči telegrafisti aretirani in obtoženi radi veleizdaje

PARIZ, 15. «Petit Parisien» poroča iz Carigrada, da je izbruhnila stavka med uradniki in uslužbenci brzjojava v Erzerumu, Samsumu in v Adani. Do stavke je prišlo, ker zahtevajo uslužbenci povišanje plač. Angorska vlada je hotela v tej stavki videti delo komunistov in je radi tega odredila, da se imajo vsi štrajkovci aretirati. Uslužbenci iz Adane so že na poti v Angoro, kjer pridejo pred sodišče radi veleizdaje.

Novi ekumenski patrijarh

CARIGRAD, 15. Mons. Vasilios, metropolit iz Nike, je bil izvoljen za ekumenskega patrijarha v Carigradu.

Vročina v Ameriki

NEW-YORK, 15. Na vzhodu Zedinjenih držav je silen vročinski val povzročil veliko vročino, ki traja že dva dneva. Nad 60 ljudi je vsled vročine umrlo na srčni kapi.

Prebivalstvo v New-Yorku

NEW-YORK, 15. Na podlagi ljudskega štetja v Zedinjenih državah šteje New-York 6,102,000 prebivalcev.

Japonski delavci zlostavljeni v Ameriki

PARIZ, 15. «Journal» objavlja vest iz Tokija, da je v Kanton prispelo iz San Franciscosa sporočilo, da je bilo kakih 15 japonskih delavcev zlostavljenih v Toledo (Oregon) od ljudske množice. Delavci so morali zapustiti delo. Ta vest je napravila globok vtis v vseh japonskih krogih. Japonska vlada bo zahtevala v Washingtonu pojasnila radi tega dogodka.

Pred novo gospodarsko krizo v Nemčiji

Sedanje valovanje lire nas spominja na valovanje nemške valute, ki je slednjic doživela polom. Danes ima Nemčija zlato valuto, toda denar je vrljub temu drag in redek. Delavstvo in uklištvo je sicer razmeroma dobro plačano, na sploh vlada zmerno blagostanje, toda to blagostanje je v nevarnosti, zakaj naš veled zlate valute se bliža Nemčija novi gospodarski krizi. Prava smola za nemško industrijo je ta, da je Nemčija obdana od sosedov s takozvano «slabo» valuto, to so Francija, Italija, Poljska. Zakaj ta takozvana «slaba» valuta je veliko boljše kakor zlata, s katero razpolaga Nemčija.

Dobro je še v spominu, kako je nemška industrija vzcvetela baš v letih počasnega prodajanja papirnate marke. Država se je otresla dolgov, Nemci so nakupili ogromne vsote tujih deviz, nakupili so velike zaloge surovin iz inozemstva, zidali nove tvornice, na vseh koncih in krajih se je delalo na debelo.

Nemško blago je preplavaljo domače in inozemske trge, zakaj delovna sila nemških delavcev je bila cenejša kakor inozemskih. Velikanski Stinesov trust se je z vsakim dnem napiboval in rastel, da se je svet čudil. Niti okupacija Porurja po Francozih ni mogla mnogo škodovati pomu prvotanju nemškega gospodarstva. Istočasno s tem gospodarskim napredkom je slo propadanje valute. To poročanje je sicer zadelo nešteto malih varčevalcev, oskodovalo nastavljenca s fiksnim plačo, toda nemški izvoz je stalno narasčal in delal skrb: Angležem in Francozom, pa tudi Amerikancem. Zato je bilo v interesu poslednjih, da papirnata marka propade in jo nadomesti zlata valuta. Končna ofenziva proti papirnati marki je zatorej prišla iz inozemstva.

Po ustaljenju nove valute in po sprejetju Davesovega finančnega načrta so se začeli kazati nezdravi izrastki inflacijske dobe. Eden izmed zadnjih pojavov te vrste je polom Stinesovega trusta. Ta polom je poučen. Značilen je za nemški povojni kapitalizem. Dokazuje nam, da je nemški kapitalizem odvisen od inozemskega kapitalizma, posebej še je treba reči ameriškega in angleškega, ki ne pusti, da bi se nemški kapitalizem razpasel. Tako je tudi tu funt sterling in dolar gospodar položaja.

Stinesov kompleks industrijskih in bančnih podjetij pa je tako velik, da bi njegova likvidacija težko zadelo vse gospodarstvo Nemčije. Zato se je sestavil konsorcij, ki ima na

Pismo iz Dalmacije

(Iz Splita).

Zelja Dalmacije, ki je tako nestrpno pričakovala železniško zvezo z Evropo, za katero se je toliko let borila, se pod Avstrijo, se je te dni izpolnila. Zveza med Krimom in Gračcom je gotova in prvi poskusni vlak iz Zagreba je že prišel v Split. Da je to velikega pomena za jugoslovensko trgovino, ni treba posebej naglašati, kajti ozkotirna bosenska železnica z izhodom v Gruz, ki je služila več ali manj samo bosenski lesni trgovini, ni zadostovala.

Redni promet se na novi progi odpre med 20. in 25. julija. In Split, največje jugoslovensko obmorsko mesto, se mrzlično pripravlja na to. Široka in lepa splitska obala se od železniške postaje tlakuje po tržaškem vzoru, pripravlja se razširjenje železniške postaje, dokler se ne zgradi nov večji kolodvor, ki bo odgovarjal novim potrebam, urejuje se in pepravlja luka itd. Obnem se pa odprvi 25. julija velika Jadranska razstava, ki bo trajala mesec dni in bo najzanimivejša te vrste. Poleg industrijskih podjetij — cement, bauxit, marmor, ladjedelnštvo itd. — bo bogato zastopana obrt — vsakovrstno tkivo, preproge, mizarski izdelki, pletarstvo, ribarske potrebščine, ročna dela, znamenite cavtatske čipke — ter umetniška razstava (slikarstvo in kiparstvo). Tudi umetniške produkcije se pripravljajo. Na prostem (Peristilu) bo izvajalo znano pevsko društvo «Guslar» pod vodstvom odličnega komponista Hatzea Mozartov oratorij «Stvarjenje sveta», ki je bil lansko leto dan v Narodnem gledališču z velikim uspehom. Škoda le, da so morale odpasti ob tej priložnosti predstave članov Narodnega gledališča, ki so se vsled gledaliških počitnic že razšli, kajti prostor na Peristilu Dioklecijanove palače je kakor nalašč ustvarjen za stvari, ki jih je bilo vodstvo Jadranske izložbe mislilo uprizoriti, namreč: Sofoklovega «Kralja Edipa», Racinovo «Fedro», Wildevo «Salomo» ali kak klasičen balet.

Ob otvoritvi Jadranske razstave bo na bivšem sodnem trgu odkrit tudi spomenik

logo sanirati podjetja Stinesovega trusta. Primanjkijaje oziroma dolgov je 155 milijonov zlatih mark (trideset milijarde lir). Razen tega poloma je omejit krah berlinske borze in druge manjše nesreče. Drugi znak krize je ta, da podjetja ne najdejo kupcev, so torej neprodajna. To se vidi baš pri likvidaciji Stinesovega trusta. Sanacija bi se imela izvršiti deloma s prodajo nekaterih podjetij, toda ta prodaja počasi napreduje. Na sploh se opaža pomanjkanje denarja in kapitalov. Državna banka ne sme izdati večje množine bankovcev ne drugih vrednostnih papirjev in pri tem pomanjkanju denarja trpe vse industrijske panoge. Tvornice ne morejo razpečavati svojih izdelkov in treba je odpustiti delavce. To se posebno pozna v tekstilni industriji.

Tretji znak: mnoge akcijske družbe ne izplačujejo več dividend, izgovarjajoč se z visokimi davki.

Velika industrija se skuša rešiti na ta način, da se združi z internacionalnimi trusti. Tako je prišlo do sporazuma med raznimi francoskimi in nemškimi industrijskimi družbami.

Neprodukcija premožja je tudi znak sedanje gospodarske krize v Nemčiji. V Porurju je vse polno zalog premožja, ki ne najdejo kupcev, zakaj nemški premož ne more temkovati na inozemskih trgih. Te zaloge, ki čakaajo zamaž kupca, se računajo na 8 milijonov tonelat. Več tisoč delavcev so odpustili, nekatere rove so zaprli, v drugih se dela z zmanjšano proizvodnjo. Ta kriza, ki velja tudi za Bavarsko in Slezijsko, je povzročila tekovanje med raznimi premožnikovi. Poljska Slezijska odjemlje Porurju trge, zakaj slezijski premož je cenejši. Češko-poljska trgovinska pogodba olajšuje prevoz poljskega blaga preko Češke. Istotako leže v Porurju velike množine koksa, ki nima kupcev.

Produkcija premožja, ki je v letu 1925 prekorajčila predvojno, mora torej zopet pasti. Nemški industrijski pravijo, da je bil letos konsum v notranosti manjši zaradi mile zime. Visoka cena da je posledica visokih plač delavcem, novih davkov in visokih prevoznih stroškov. Tudi je proizvodnja rujavega premožja narasla od 87 milijonov tonelat v letu 1913, na 124 milijonov v l. 1924, na škodo proizvodnje črnega.

splitskemu pesniku Marku Mazuliću, ki je živel v XVI. veku. Soho je izdelal naš največji kipar umetnik Ivan Mestrovic.

Razstava bo brezdvomno imela tudi svoje hibe, saj je prva te vrste na Jadranu, in je tudi premalo časa za polno urejanje tako velikega dela, vendar je navedena hvalevredna misel in volja voditeljev pokazati obiskovalcem razstave bogastvo Jadrana.

Letos se v Jugoslaviji, posebno v krajih, kjer bivajo Hrvatje, slavi 1000-letnica hrvaškega kraljevstva. V nedeljo 5. t. m. so imeli Hrvatje Solina, Splita in okolice na historigem solinskem polju, kjer je našel naš znameniti arheolog Don Frane Bulić grob hrvaške kraljice Jelene, veliko slavnost. Na samem grobu pa je žrtvoval splitski škof glagoljsko sveto mašo ob asistenci mnogostevnih duhovščine. Slavnosti je prisostvovala velika množica ljudi, posebno je bilo videti mnogo kmetov v živopisnih narodnih nošah in kmetijskih fantov na konjih z zastavami. Tudi Split sam zase pripravlja veliko slavnost v proslavo 1000-letnice hrvaškega kraljevstva. In pričakovati je širokopotezni priprav zato, ker je na čelu neumorni splitski župan dr. Ivo Tartaglia, kateremu se ima Split zahvaliti za tolikšen svoj napredek.

V novi državi Split znatno napreduje in se vidno razvija. Nova železniška zveza bo ta razvoj še znatno pospešila. Pa saj ima Split tudi vse predpogoje, da postane največje jugoslovensko trgovsko izhodišče na morju. Velikanski od morskih

valov z Marjanskim polotokom zavarovani kaštelanski zaliv, ki se razteza globoko do Vranjica in Solina, je tako izvrstna prirodna luka, da postane lahko v kratkem svetovne važnosti in bo služila predvsem za blagovni promet. Dosedanje staro splitsko pristanišče bo pa ostalo samo za osebni promet. To je deloma že uvedeno. Odkar pristajajo veliki transoceanski parniki, ki prevažajo izseljenke v Ameriko, nehote občutiš, da je že s tem Split uvrščen med velika pomorska mesta. Dovolj je, če stopiš zvečer na sijajno razsvetljeni Narodni trg ali Francosko obalo, in zazdelo se ti bo, da si na tržaškem korzu, Piazza dell'Unità ali Acquedotto. Nobene razlike ni! Da, še celo več razkošja boš opazil med elegantno obletenimi Splitani, ki po pravici nosijo naslov najokusnejše in najelegantnejše obletenih Jugoslovanov.

Ali pa če greš opoldne v priljubljeno splitsko kopalnico, Bačvice. Koliko življenja! Koliko temperamenta! Koliko solca! Tako se ti zdi, kakor da bi gledal rojenje čebel.

Povsod, kamorkoli zaideš, boš opazil da Split že diha in ritmu velikomestnega življenja. V kavarnah, restavrantih, gostilnah, po vrevi na ulicah, v prekrasnem gledališču (največjem v Jugoslaviji), na divnem sprehajališču, povsod se že kažejo znaki velikega mesta, bodočega jugoslovenskega Hamburga in ni več daleč čas, ko se bo izpolnil popularni splitski izrek: «Ca je pusta Londra kontra Splitu-gradul».

Ako se proučuje zadeva s tega vidika, se lahko reče, da je besediło postave upoštevano.

Tudi se ne sme prezreti okoliščina, da bi bile na podlagi cesarske odredbe z dne 24. 11. 1915 Drž. Z. št. 318 predmetne pogodbe oproščene leštvine pristojbine. Upošteva se vse to ter koljivost zadeve, ki zasluži največjo dobrohotnost, priznava ministrstvo, da so tozadevne pogodbe, sklenjene na gori navedeni način, oproščene registrskih in kolkovnih pristojbin. Radi tega se bodo registrski uradi ravnali po zgoraj navedenem načelu. Ministrstva odločitve seveda ni uporabljiva samo pri pogodbah, sklenjenih za karnijske konsorcij, marveč tudi za slične druge pogodbe. Finančni intendant: (Podpis).

Kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja

Že v soboto so prihajali z vlaki z vseh strani v Ljubljano posestniki na kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja. K slovesni otvoritvi v škofijem dvorcu v nedeljo se je zbralo več sto udeležencev. Skofje so se zbrali na kongres sledeči: dr. Leopold Prečan, metropolit olomuški, dr. Ante Bauer, nadškof zagrebški, O. Rafael Rodić, nadškof beograjski, msgr. Henrik Przedziecki, škof podleski (Stedlec), dr. Avgustin Hlond, škof katoviški, dr. Dionizij Njaradi, škof križevski, dr. Josip Marušić, škof senjski; kongresa sta se udeležila tudi gg. škof ljubljanski dr. Anton B. Jeglič in škof mariborski dr. Andrej Karlin.

Iz Srbije so prišli med drugimi: univerzitetni profesor prota Stevan Dimitrijević, univ. profesor dr. Dimitrije Stefanović, univ. profesor dr. Lazar Mirković, ruski časnikan Aleksij Sidorov, asumpcionist P. Privat Belard, več profesorjev, duhovnikov in akademikov.

V Ljubljano je nadalje prihitelo večje število strokovnjakov v bogoslovskih zadevah iz Hrvaške, Čehoslovaške, Poljske, Francije, iz Rima, Londona in z Dunaja. Kongres se je otvoril v starodavni stolnici sv. Nikolaja s slovesno pontifikalno mašo po vzhodnem obredu sv. Janeza Zloutista. Mašo je daroval križevski škof dr. Njaradi.

Po sveti liturgiji so se podali odlični gostje kongresa v veliko dvorano knezoškofijske palače, kjer se je kongres ob pol 12 predpolodne slovesno inavguriral.

Najprej je knezoškof dr. Anton B. Jeglič v daljšem govoru označil pomen kongresa, nakar je ravnatelj ordinariatske pisarne Dostal prebral pismo sv. očeta, ki pošilja kongresistom pozdrave.

Nato je predsednik pripravljalnega odbora za kongres, univ. profesor dr. Fran Grivec pojasnil, kaj je namen kongresu, ki ni unionističen, najmanj pa propagandističen, ampak naj služi samo pospeševanju proučevanja vzhodnega bogoslovja med katoliki.

Po tem govoru je dekan teološke fakultete prelat dr. Slavič predlagal prezidij kongresa. Nato je prevzel predsedstvo nadškof dr. Prečan in se v uprav izbrani latinščini zahvalil na izvolitvi, rekoč, da prinaša pozdrave z groba sv. Metoda na Veluhradu. Pozdravil je vse navzoče in se spominjal dveh udeležencev lanskega velehradskega kongresa, ki ju je Bog medtem poklical v večnost, škofa nitrskega dr. Colbrie-Fischerja in praškega profesorja dr. Steyskala.

Ob 3. popoldne se je vršila v stolnici ljudska pobožnost za cerkveno edinost. Najprej je govoril P. Val. Učak o nesreči, ki je zadela vse kristjane z razkolom ter o delu za edinstveno Cerkev.

Po popoldanski službi božji se je vršila v dvorani «Union» akademija v proslavo sv. Cirila in Metoda, katere so se udeležili poleg cerkvenih dostojanstvenikov tudi veliki župan, mestni župan in več inozemskih konzulov. Akademijo je otvoril dr. Grivec, ki je prečital pozdravno brzojavko kralju Aleksandru: «Prvi kongres za študij istočnega bogoslovja, ki je zbral v Ljubljani okoli 500 udeležencev iz Jugoslavije, Čehoslovaške, Poljske, Bolgarije, Avstrije, Turčije, Italije, Francije, Belgije in Anglije pošilja Vasemu Veličanstvu najudanejšje in najspoštlivejše pozdrave.»

Dr. Grivec je govoril o veliki vlogi, ki jo je igral Vzhod v kulturi. Rekel je, da ima kongres znanstveni značaj in je namenjen katoličanom, da med njimi pospešuje spoznavanje in ljubezen do krščanskega Vzhoda.

Nadalje je govoril dr. Raut, ki se je spomnil 25-letnice smrti Vladimira Sergejeviča Solovjeva. V pondeljek se je vršilo v dvorani «Union» zopet več predavanje: 1) P. Th. Spacila D. J.: O časih-udih Cerkev; 2) P. M. d. Herbigny: O mističnem telesu Kristusovem; 3) dr. J. Grivec: O edinstvi Cerkev; 4) P. St. Sakač: O naučnih osnovah cerkvenega edinstva.

V terek so se predavanja nadaljevala. Predavali so: 1) P. R. Janin: O sedanjem stanju vzhodnih cerkva in obredov; 2) O. Damian Ghilov: O stanju sedanje bolgarske cerkve in njenih odnosih do katoliške cerkve; 3) dr. D. Njaradi: O evharistiji in cerkvenem edinstvu; 4) P. Rok Rogošić: O današnjem stanju vzhodne cerkve.

V sredo se je vršilo več predavanje o vzhodnem meništvu in vzhodni cerkveni disciplini. Dr. Janko Oberški, dr. Svoj, mons. Rafael Kozak, František Pechnička.

Ob 18.30 je imel škof dr. Karlin v stolnici cerkven govor, nakar se je kongres zaključil.

Glavno Udruga Slovenskih Srednješolcev v Italiji. Vsa priznanja prejeto, da izide «Naj glas» v najkrajšem času, ker je občinstvo izredno tozadevno dovoljno. — Odbor U. S. S. v L.

Čehoslovaška in poljsko-nemška gospodarska vojna

Poluradni dnevnik «Kurier Polski» je objavil v številki od 8. julija zanimiv članek pod naslovom «Odnosaj Čehoslovaške napram carinarski vojni Poljske z Nemčijo». Avtor je pred vsem mnenja, da pridobitvezi krogi v Čehoslovaški pričakujejo od eventualne nemško-poljske gospodarske boja pomožitev čehoslovaškega izvoza v Poljsko. Pripominja z svoje strani: «Za Poljsko bi bilo jako zaželjivo in koristno razširjenje trgovskih zvez s Čehoslovaško. — To že iz razloga, ker bi se s tem omogočila večja raznolikost v pogledu zemljepisnega našega uvoza. Nadejamo se, da bo to poljsko-čehoslovaško zблиžanje stalno napredovalo in to tem hitreje, čim bolj nas bodo silele k temu gospodarske razmere, ki nastanejo z vedno večjim gospodarskim konfliktom med Poljsko in Nemčijo.»

Članek je tem zanimivejši, ker je objavljen v listu, ki se je smatral doslej kot na pol levčarski, a je sedaj poluradni organ.

K zvezi z vestjo o tem poljsko-čehoslovaškem gospodarskem zблиževanju naj podamo še eno važno vest. V varšavskih parlamentarnih krogih se je iznenada razširil glas o nameravanem odhodu večjega števila poljskih poslancev v — Moskvo. Vsi varšavski listi so povodno te vesti priobčili obširne članke, v katerih so enoglasno obsodili ta načrt. Projekt sam z vsemi podrobnostmi še ni znan, pak ni izključeno, da sploh ne pride do uresničenja te namere, ker je stališče poljskega tiska razumljivo. Tem zanimivejše je, da proti temu moskovskemu romanju poljskih poslancev najostreje nastopa organ poljske levice «Kurier Pozanny», ki se smatra kot tolmača pristave Pilsudskova. List piše: «Pot poljskih poslancev v Moskvo, če bi res prišlo do tega, bila bi politična kretnja, ki se mora obsoditi najbolj energično.»

iz urada Pol. dr. «Edinost» v Trstu

I. Zadnje mesece so začele padati beneske obligacije precej močno, tako, da so dosegle pred par dnevi kvotacijo 71 — za sto lir nominalne vrednosti. Jasno je, da je tako stanje povzročilo pravo paniko med vojnimi oškodovanci, ki imajo te obligacije.

Poslanec dr. Josip Wilfan je vprašal ministrstvo financ, če ne misli ukreniti kaj posebnega, da zadrži nadaljno padanje teh papirjev. — Na to vprašanje je dobil naš poslanec sledeči odgovor: Padec beneskih obligacij je zvezan s padcem na splošno vseh papirjev bodisi državnih kot «privatnih», kar je povzročila mednarodna spekulacija. — Ministrstvo financ ni mogoče poseči vmes samo za rešitev teh papirjev. Sicer pa misli, da je ta pojav le prehodnega značaja.

Pripomba: V zadnjih dneh so se efekti malo zboljšali na trgu in upati je, da dosežejo prejšnjo vrednost, t. j. vrednost pred padcem lire. Mislimo, da ni na mestu, da se vojni oškodovanci preveč razburjajo. II. Kmetijsko društvo v Gorici je potom poslanca dr. Josipa Wilfana prosilo pri ministrstvu za narodno gospodarstvo za dovoljenje za uvoz semenskega krompirja. Poslanec je prejel odgovor od podtajništva ministrstva za narodno gospodarstvo, da se že pripravljajo ukrep o dovoljenju pod pogoji označenimi v ministerjalnem odloku 21. junija 1924.

III. Pred časom je naš poslanec vprašal finančno ministrstvo, ali ne misli zopet priključiti 13 občin kopenskega okraja h goriskemu davčnemu in registarskemu uradu, opozarjajoč na velike razdalje med omenjenimi občinami in Ajdovščino, na pomanjkanje dobrih komunikacij, itd. — Na to vprašanje je dobil odgovor, da je to hipno nemogoče, ker so se te občine pridilele ravno zato k ajdovskemu davčnemu uradu, da se razbremeni gorški urad.

Med tem časom je bil osnovan za občine kopenskega okraja poseben registrski urad s sedežem v Komnu.

Za Prestranek in Lipico. Ze pred par meseci je naš urad pričel z akcijo, da izposluje definicijo pokojniškega vprašanja bivših uslužbencev kobilar v Prestranku in Lipici.

Ravnatelj lipiške kobilarne gospod. konjeniški podpolkownik Giovanni Gotta nam je javil z dopisom od 11. t. m., št. 36/1, da je ravnateljstvo kobilarne že pred delj časom poslalo razne tozadevne akte na vojno ministrstvo v Rim za odločitev. V njega oblasti je podvzeti ali pospešiti ukrepe in urediti juridični položaj omenjenega osobja, ki je službovalo že pod bivšo a.-o. vlado ter po polomu a.-o. monarhije bilo tekom službovanja pod Italijo upokojeno.

Za vse ostale uslužbence pa, ki se ne nahajajo v opisanih okolnostih, in pa za vdove takih uslužbencev ni pristojna vojna uprava, temveč uradi, ki rešujejo akte, tičeče se pokojnim v splošnem vseh uradnikov bivšega režima.

Tajništvo.

— Smrtna kosa. Kakor da se je tudi bela koščena žena s svojo smrtno koso zadela proti nam, dan za dnem posega v naše vrste. Včeraj nam je pobrala onega najboljših iz našega ožrogega rocolskega okrožja, moža, ki je bil neomajen steber naše narodne stvari. Zatišnil je svoje oči tamonjši posestnik Josip Merzek, primer kremenitosti značaja in narodne zvestobe. Pokojnik je bil nekdanji navdušen pevec našega «Kola». Sledi v večnost svojemu sinu, bivшему ugleđennu učitežu na naši svetovjokobski šoli, Rado Merzku, ki je padel že v začetku vojne. Naj počiva v miru blagi mož. Kruto zadeti rodbini iskreno sožalje.

— Italijanski točaj na slovensko učiteljstvo na Opčinah se zaključil v nedeljo 19. t. m. in sicer v prostorih rektorata. Naproseni so vsi vpisani tovarilji in tovarščice, da se tega zaključnega predavanja gotovo udeležijo.

— Nalezljive bolezni v našem mestu. V času od 6. 7. do 17. 7. 1925 so bili v našem mestu sledeči slučaj nalezljivih bolezni: Davica 1, škrlatica 16, tuberkulni legar 15, paratifus 1; umrli sta dve osebi na škrlatini in dve na tuberkulnem legarju.

K spremembi državljanskega zakonika v Italiji

Zadnje čase je bilo čitati v jugoslovenskih, posebno v slovenskih časopisih, dolge članke in poročila o protestnih zbivanjih in sklenjenih resolucijah ženstva proti sklepu državne komisije za izenačenje zakonov, da se razširi veljavnost civilnega zakonika za bivšo kraljevino Srbijo, čez celo kraljevino S H S ter s tem odpravi vse doslej veljavne civilne, postave, med temi tudi avstrijski obč. državljanski zakonik, ki je sedaj še v veljavi v ljubljanski in mariborski oblasti ter v Dalmaciji. Tozadevne resolucije, ki so jih navzočne zborovatelj sprejele soglasno, se tičejo v prvosti dednih pravic, ki jih imajo žene po avstrijski, še obstoječi postavi, ki jih pa srbska postava, ki jo mislijo vpeljati, ženam ne priznava. Če pomislimo, da je imela žena po moznosti smrti od izbruh svetovne vojne v letu 1914, po postavi dedno pravico do vžitka ene četrtine moževega premoženja, ki je seveda po njeni smrti pripadla moževim pravnim naslednikom, in da se je pravni položaj žens med svetovno vojno zopet zboljšal in sicer, v toliko da je novelirana postava priznala ženi-vdovi celo prosto lastnino na četrtini moževega premoženja, če pa ni bilo otrok, da je dobila celo polovico premoženja pokojnega moža, potem se ni čuditi, če so žene ogrožene protestrale proti takemu poslabšanju svojega pravnega položaja, ki je naravnost zanikanje vsake najmanjše pravice žene-vdove do premoženja pokojnega moža.

Na vsak način mora to gibanje žen v Jugoslaviji zanimati tudi naše žene, ker velja tudi pri nas še stara avstrijska civilna postava, katero mislijo v kratkem odpraviti in zamenjati z novim, predelanim italijanskim zakonikom, ki bo moral tudi z ozirom na zakonske inmovinsko razmerje podati točna in jasna določila. Ker vidimo, da je po končani svetovni vojni zapihal po celi Evropi veter reakcije, ki bi rad odpravil vse moderne pridobitve, ki so si jih pred vojno pridobili posamezni stano-voji na trupu njihovih bojih, zato bodo morale tudi žene skrbno paziti, da jih zakonodajalec ne opeharjo za njihove, težko pridobljene pravice in jih ne pahnejo zopet nazaj za par stoletij v dobo brezpravja, ko je bila žena pri hiši suženj kakor je še dandanes pri orientalcih. Zato, zakonske ženske, budno na straži za svoje pravice!

Nadaljnje važno vprašanje, ki je v obstoječi postavi za ženske zelo ugodno rešeno in kateremu se nova postava ne bo mogla izogniti, je poglavje o nezakonskih otrocih in nezakonskih materah. Obstojeca postava daje dekletu, ki je postala nezakonska mati, pravico t. ubže zaradi očetovstva, ki je za lante precej nevarna in pri kateri se prav lahko pripeti, da kdo po nedolžnem «štrbunkne» v nesrečo. Bode li nova postava tudi sprejela to «recherche de la paternité», ne vemo še, dasiravno pravijo nekateri juristi, da bo Italija sprejela v novi civilni zakon tudi to, navidez precej strogo in tudi nevarno institucijo stare Avstrije. Pametni ljudje bodo gotovo odobrvali tako postavo, ki bi morala biti seveda nekoliko spremenjena, posebno «kar se tiče postopanja proti dozdavnim krivcem.»

Društvene vesti

— Zbor Glasbene Matice ima danes zvečer ob 8. uri pevsko vajo v dvorani Konsumnega društva pri Sv. Jakobu. — Slov. akad. fer, društvo Balkan. Danes ob 20.45 redni sestanek. Prosim točnosti. — Predsednikov namestnik. — M. D. P. Opčine. Danes točno ob 8.30 uri društven zabaven večer. Člani, pridite vsi točno in polnoštevilno! — Tajnik.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE (Službeno poročilo)

Kolesarska dirka T. D. «Postojna». Na predlog T. V. za kolesarstvo se odobruje pravilnik za to dirko, ki se bo vršila dne 26. julija.

Tekma za kupo «Edinosti». Odobri se sklep T. V., da mora imeti vsak dirkač, ki se udeleži te dirke, posebno legitimacijo izdano od T. V. in vidirano od O. S. V.

Opozarjajo se vse članice, da morajo vsled tega doposlati S. U. najkasneje do 26. julija po eno sliko posameznega dirkača in Lit. Z. — za vpisnino.

Dirkač, ki ne bo imel te legitimacije, se ne bo smel udeležiti dirke.

Sodniki nogometa so obvezani se udeležiti seje, ki se bo vršila dne 20. julija (ponedeljek) točno ob 20. Corso Garibaldi št. 31. I. levo.

T. V. nogometa naznanja vsem članicam, da so primorane se posluževati sodnikov S. U. To radi tega, da se da možnost našim sodnikom, da se popolnoma izurijo. S tem se izognemo sporom in uporabljanju neslovenskih sodnikov.

Članice, katere rabijo sodnike, naj to javijo pismenim putem T. V. najpozneje 3 (tri) dni pred tekmo.

Sodnike določuje T. V.

T. V. H. — Turneja za spominsko ploščo S. U. Tekma dne 12. 7. na igrišču S. D. Adria. MDP Trst proti M. D. Zarja, izid 3: 2 v prid MDP. — Vloženi priziv M. D. Zarje se vzame na znanje, ter se reši v najkrajšem času.

V nedeljo 19. t. m. tekmuje družina M. D. Sparta proti MDP Trst na igrišču S. D. Adria. Začetek ob 15.30. Sodnik g. Zerjal. T. Komisar g. Babič.

Telovadno društvo «Postojna» v Postojni priredi dne 26. t. m. kolesarsko dirko na sledeči progi: Postojna, Razdrto, Senožeče, Gaberč, Divača, Vreme, Britof, Markoč, Ribnica, St. Peter, Postojna. — Proga meri 70 km.

Pravila: 1) Društvo priredi dirko za vse slovenske kolesarje, kateri so najmanj 2 meseca veljavni v kakem slovenskem društvu; 2) maksimalni čas je določen na 30 minut za prvodošim;

3) vpisnina za vsakega kolesarja znaša L. 5. Po oddaji kontrolne številke se vrne dirkaču L. 2. Vpisnina se plača lahko pol ure pred odhodom;

4) premenjava koles je dovoljena; 5) strogo je prepovedana alenacija s pomočjo motorjev, kolesarjev ali drugih transportnih pripomočkov; 6) z ozirom na policijski red vozi vsak kolesar na lastno odgovornost;

DNEVNE VESTI

Obletnica narodnega žalovanja

Marsikomu se je morda čudno zdelo, da smo šli molče mimo dne 13. julija, pete obletnice tistega črnega in strašnega dne, ki je izročil plamenu naš dom, središče našega kulturnega snovanja in socialnega življenja, ki je porušil oporo in podlago žitja našega življa v tem mestu. Čudno se je zdelo — pravimo — marsikomu, da se nismo primerno spominjali onega dne najljubejšega narodnega žalovanja, ko je zoljilo naše ljudstvo pod udarcem, ki ga je zadel — nekrivnega, nedolžnega! Molčali smo, ker, če bi bili primerno govorili ravnomo onega dne, bi se od sedanjem razpoloženju onih, ki so nad nami, podali v nevarnost, da bi nam podtaknili namen hujskanja in razpaljevanja strasti med našim ljudstvom, ki jih pa v resnici ni, ker narodno žalovanje vsled nepopravljive izgube ne izvira iz strasti ali sovraštva, marveč iz plemenitosti čustvovanja.

Tudi danes nočemo primerno označiti dogodka z dne 13. julija z našim «Narodnim domom». Z grenkobo v duši hočemo le ugotoviti, da do danes ni dobilo naše ljudstvo nikakega zadostjenja — ne moralnega, ne materijalnega — od strani tistih, ki bi ga bili dolžni dati. V zadostjenje — sicer žalostno — pa nam je, da se danes vsi pošteni in čustveni italijanski tržaški življi le s sramom v licu spominjajo onega dogodka in pa njih, ki so ga naročili in izvršili. V tolažbo nam bodi tudi, da je naš življi še tu kljub zažigu «Narodnega doma», da se nameni, ki so jih imeli s tem zločinom, niso uresničili, da nas je udarec pač krvavo zadel in omamil, ne pa pritisnil k tlom. Dokaz za to je dejstvo, da oni isti zažigalci in njih voditelji kričijo slej ko prej o naši pretvezni nevarnosti in da se nadaljuje in večja strogost proti vsakemu pojavu našega narodnega žitja. Saj proti trtmim niso potrebne nikake stroge odredbe! In slednjic nam je v tolažbo nauk zgodovine, da življenje narodov se ne meri po dnevih, tednih, letih niti ne po desetletjih. Življenje narodov je valovanje; padajo in se zopet dvigajo, če je le v njih življenjske moči in volje za življenje.

Udarca, ki nas je zadel onega strašnega 13. julija, nismo še preboleli, rana bo krvavela še dolgo. Toda naša vera je trdna, da se nam iz ruševin našega «Narodnega doma» razvije novo življenje, ker slednjic bodo morali tudi oblastniki v tej državi priti do pravega spoznanja in urediti svoje postopanje napram našemu ljudstvu po zapovedi večne, nesmrtno, nepremagljive in neodpravljlve — Pravice! Naj storijo to čim prej, da bo slednjic izbrisana trpkost spomina na tisti strašni dan 13. julija l. 1920. Dotlej pa ubirajmo mi v še bolj strnjjenih vrstah in ujedinjeno voljo pot lastnega dela, samopomoči, za svoj obstanek in svoj kulturni razvoj. To bo maščevanje, vredno kulturnega naroda, nad zažigalci našega «Narodnega doma».

Obvezno štedenje v Poljski

Poznani poljski publicist in dramatik T. Heus Koncziński je predložil v dnevniku «Stražnica Polska», naj se v Poljski uvede obvezno štedenje. Sistem varčevanja naj bi balziral na sklepu, da je vsak državljan dolžan prihraniti mesečno 1 «zloti». Na ta način bi se v letu dni nabrala svota 300.000.000 pol. zlatov, a v desetih letih tri milijarde. Tedaj je ta predlog, ker preveč teoretičen, propadel. Sedaj pa ga, v nekoliko spremenjeni obliki, ponavlja kraljaska «Reforma» in poleg nje tudi drugi demokratiški organj. Predlagatelji nasvetujejo, naj bi bili popolnoma zaposleni delavci, privatni in državni uradniki, kakor tudi trgovsko osobje s stalno plačo primoranj od svoje mesečne ali tedenske plače dajati določeni odstotek v gradbeni fond, iz katerega bi se gradila uradnika in delavska popolpa. Ta akcija bi bila le prvi korak za razsežen program, ki naj bi se razširil tudi na druge gradbene vrste, kakor je to želel je Koncziński. Sodeč po vsem razpoloženju ta ideja ne pride več z dnevnega reda, marveč bo v podlago za nove podrobne studije in predloge. Vendar pa je praktična izvedba tega načrta gotovo se jako daleč.

Vojna odškodnina

Pogodbe za obnovitev stavb, sklenjene med vojnimi oškodovanci in pa podjetji so oproščene registrskih in kolkovnih pristojbin

Meseca maja so dobili premnogi vojni oškodovanci, posebno pa v goreni šoški dolini (v Bovcu, Česzoči in dr.) plačilne naloge izstavljene od registrskih uradov, v katerih se je zahtevalo po par sto lir na račun registrske pristojbine za pogodbe, sklenjene med vojnimi oškodovanci in pa raznimi zadrugami (posebno Cooperativo Carnico). Politična organizacija «Edinost» je takoj potom svojega goriskega tajništva posredovala pri finančni intendantu v Vidmu, ter pri finančnem ministrstvu v Rimu, da bi se tudi te pogodbe oprostile pristojbin, kot so na splošno že prosti vsi spisi zadevajoči operacije pri vojno oškodniških komisijah in dosego predumov. Finančna intendantca je takoj na posredovanje Političnega društva «Edinost» ustavila izterjevanje. Končno je prišel tudi odgovor finančnega ministrstva, ki oprošča vse te pogodbe za obnovitev v vojni poškodovanih stavb registrskih pristojbin. Poročamo radi tega vsem vojnim oškodovancem, ki so dobili navedene plačilne naloge od registrskih uradov glede plačila kolkovnih in registrskih pristojbin za pogodbe, sklenjene za obnovitev stavb, da se jim ni treba več bati, da bi se zneski, navedeni v vročenih plačilnih poveljih, izterjali, ker nimajo dotična plačilna povelja sedaj nikake veljave. Samo tolminkemu okraju je bilo prihranjenih na ta način kakih 200 tisoč lir na registrski pristojbinah.

Priobčujemo besediło pisma finančnega ministrstva, naslovljenega na finančno intendantca v Vidmu, da se bodo mogli tudi oškodovanci v drugih krajih sklicevati nanje v slučajih, da bi se zahtevala od njih registrska pristojbina za pogodbe o obnovitvi njihovih vojni porušenih stavb, oziroma, ako so že plačali pristojbine, da bodo mogli zahtevati povrnitev.

POLITIČNO DRUŠTVO «EDINOST» Gorisko tajništvo.

Št. 20225/1925 II. A. Predmet: Registracija Karnijske zdruge, predumij vojne škode.

Finančni Intendantu v Vidmu Z dopisom od 12. VI. 1925. št. 71569/III. poroča finančno ministrstvo, da je prišlo do sledečih zaključkov po pazljivi proučitvi priziva, s katerim prosi karnijski konsorcij oprostitve od kolkovnih pristojbin za nakupne pogodbe, sklenjene po posameznih vojnih oškodovancih v svrhu vzpostavitve nepremičnin in sicer potom odstopa pravic do vojne odškodnine karnijskemu konsorciju oziroma potom njega Kreditnemu Federalnemu zavodu v Benetkah.

Predpostaviti se mora, da je vojno-odškodninska zahteva bila predmet silno dobrohotne pažnje zakupodajalca, ki je odredil davčne olajšave za spise, zadevajoče vojno-odškodninske predume.

Sporna točka je pa vprašanje, ali se imajo predmetne zakupne pogodbe upoštevati med zgoraj označene spise za dosego predumov.

Ako se upošteva, da je predjem na vojno odškodnino, podeljen po Federativnem kreditnem zavodu, podrejen uporabi dovoljenega zneska in se ta uporaba ne more na noben drug način dokazati kot s pogodbo za obnovitev in poznejšim napredovanjem obnovitvenega dela (glej navodila Federativnega kreditnega zavoda), potem se mora priznati, da predstavljajo te zakupne pogodbe dokazilna sredstva, potrebna oškodovancem, da dočezejo predjem od Federativnega zavoda in so torej listine, potrebne za dosego predumja; radi tega je dopustna trditve, da dotične zakupne pogodbe spadajo med operacije, zadevajoče predume, za katere je, kot že rečeno, predpisana oprostitve pristojbin.

Do tega zaključka se dospe tudi potom argumentiranja iz pojasnilne opombe, obsežene v navodilih 103 leta 1919, ki narekuje širokogrudnost v tem oziru.

7) cestna kontrola z listki bo v Divači, kjer mora vsak kolesar oddati kontrolni listek;

8) vsi dirkači morajo biti pol ure pred odhodom na startu;

9) odhod izpred Vilharjevega spomenika točno ob 2. uri in pol pop.;

10) tekoča številka pri vpisovanju služi kot kontrolna številka pri dirki;

11) Vpisnina se vrne le v slučaju, ako bi bila dirka iz kateregakoli vzroka prepuščena;

12) start in cilj na Vilharjevem trgu;

13) eventualne pritožbe dirkača se morajo vložiti pisменно potom pol ure po dirki. Vloga L 5 se vrne, ako najde odbor pritožbo za upravičeno;

14) prijave sprejema društveni tajnik br. Janko Sever;

15) odbor si pridržuje pravico spremeni pravilnik po potrebi;

16) prijave morajo biti vložene do sobote, 25. t. m.

Darila, katera se objavijo v nedeljski številki «Edinosti», se razdelje na dan dirke. Kraj in čas bo pravčasno javljen.

— **Ilirija iz Ljubljane in «Adria»** bosta privabili v nedeljo gotovo vse naše sportivce in sportivke na igrišče v ul. Calvoia, da bodo prisostvovali eni najzanimivejšim tekmam hazene, kar se jih je do sedaj odigralo na naših igriščih. Saj «Slovenija» ne zaostaja v tem sportu za sestrami Čehinjami, dasiravno se je za teniški sport poročil na Češkem. To so pokazale Jugoslovenke pred kratkim pri reprezentančni tekmi katere izid je bil 6—5 v prid Čehinjam. Naše hazenašice bodo s to tekmo gotovo dosti pridobile za zasledovanjem precizne igre, kar pri nas do sedaj še pogrešamo, ker naše družine hazene niso imele še prilike se srečavati z dobro izurjenimi družinami.

Nedeljska vzpodbujevalna dirka.

Ob najlepšem vremenu se je zbralo v nedeljo popoldne pred Pogorelčovo hišo na Grelji 18 mladih dirkačev, ki niso bili še deležni I. II. in III. daril v medklubskih dirkah. Od teh je vpisal «Val» 12 dirkačev, «Adria» enega, «Postojna» dva, a drugi, so dirkali kot prosti.

Točno ob 3 uri je dal starter Zuban znamenje za odhod in pisana skupina je oddirjala proti Kontovelu, kamor je dospela ob 3. uri 17 min. Do Opčin menjavajo vodilno mesio Kalin, Trampuž in Rupelj, a prvi Bazovici vodi Stanko Pertot. Ob 4. uri je prva skupina že v Lokvi.

Skoki kontrolo na Gaberku, katero je prevzel Milivoj Pertot, vozijo v skupini Kalin, Pertot, Stanko, Rupelj, Trobec, Starec, Brečelj, Benedetto, Peras. Par minut za njimi privozijo Volič, Kralj, Nadžar in Maver.

Od tu dalje so se začele vrste redčiti. V prvi skupini vozijo še Kalin, Trampuž, Rupelj in Benedetto.

Imeli smo vtis, da se bo borba med Kalinom, Rupeljem in Trampužem odločila na cilju, a pod Kontovelom je čakala smola Kalina, ki je tečnil v ovinku in s tem izgubil dragocene sekunde. Ista usoda je čakala «pri koritu» Trampuža. Tako je mogel dospeti nemoten na cilj kot prvi Rupelj (Val) ob 5. uri, 17 min. 35 sek. Prevozil je progo v dveh urah, 17 min in 35 sek. (skoraj 30 km. na uro).

Pet sekund za n'jim je privozil Kalin Milko, a takoj za njim Trampuž, oba člana Vala.

V kratkih presledkih so dospeli Brečelj in Stanko Pertot, Colognati, Trobec in Peras, vsi člani «Vala».

V maksimalnem času so privozili Kralj Karle in Maver Anton, oba prosta, Krohne (Postojna) Nadžar (Val) Blažević, Starec, Volič in Jež.

Ako vzamemo v poštev, da je od 18 dirkačev došlo na cilj v maksimalnem času nič manj kot 16 dirkačev, in da so vozili prvi skoraj 30 km na uro, moramo priznati, da smo storiili tudi na polju kolesarstva velik korak naprej.

Dirkačev, ki so se udeležili nedeljske vzpodbujevalne dirke, se udeležanja sledeče: Rupelj, Kalin in Trampuž dobio prva tri darila v soboto v klubovih prostorih «Vala».

Ker so diplome za druge dirkače v delu, bo dan in čas razdelitve objavljen v «Edinosti», takoj ko bodo diplome zgotovljene.

Adria — Obzor 1:0.

Zopet sta se srečali v nedeljo ti dve četi — to pot v prijateljskem matchu. In zopet je bilo v tej tekmi vse, kakor v zadnjih srečanjih, le formacija obeh čet je bila drugačna. V napadu Obzora smo videli Apollonia v četi Adrije Vrba, Koštuta, ki sta doslej igrala v rezervi in Škrbca, lepega centerhalfa. Obe četi sta v splošnem zadovoljivo nepreštevilno publiko z lepo tehnično igro prepričeno z napetimi momenti, katerih junaki so bili naš znanec Loperfido, Nadaja, Menon, Škrbec, Blažina i. t. d. Brama obeh čet je briljala, posebno lep je bil v brambi Škok, Nadaja je bil ta dan v lepi formi. Lahka premoč Adrije, pretirana tupatam z drznimi in nevarnimi izpadi Obzora, se je držala do konca. Koj v začetku razbije Počkaj dva takca izpada in Nadaja plonirja dvakrat zaporedoma. Adria v lepih protinapadih izrabila slabo in strelja potom Škrbca in Vrba visoko. V 25. min zbeži Blažina in v vratolomnem teku pasira Koštuti drugemu, ki strelja. Lep, neubranljiv goal! Strastna želja po izenačenju na eni strani, občutek nadmočja na drugi elektrizira igro, vžiga igralce in publiko.

Drugi polčas vidi Adrijo vedno v napadu, katerega razbija z neverjetno sigurnostjo Loperfido. Tudi Tomine, ki je v tekmah za kupo g. Povha, igral v napadu Adrije baš proti Obzoru, danes v nasprotju četi dela čudeže. Toda Nadaja je zaklenil svoja vrata. Z neverjetno hladnokrvnostjo lovi žogo, še bolj hladnokrvno se pri neki fugi Obzora vrže v valango, ne meneč se za osebno varnost.

Sodil je g. Bonivento. Zadovoljil je teoretike, v praksi mu še precej manjka, največ pa odločnosti.

Četa Adrije: Nadaja, Počkaj, Škok, Škrbec, Štolfa, Kocijančič, Menon (kap.), Koštuta II., Vrba, Blažina in Košta.

Obzor: German, Zadnik, Loperfido, Tomine, Sivieri, Bembič, Kovačič, Apollonio, Bušini, Cek in Palčić.

Hazena za tango S. U. «Prosveta» — «Zarja» 3:2.

Presenetljiv izid. Mlada četa «Zarje» je znala stisniti veliko bolj rutinirano četo «Prosvete» do tako slabotne zmage. Igra v prvem času mrtva, brez tistega strastnega «rontiranja», ki ji daje lepoto. Strelji na vrata slabotni, goli v tem streljanju brez barve. Prvi polčas konča 2:0 v prid «Prosveti». V drugem polčaju igra veliko živahnješa, lepša, prepredena z momentni resnične hazene. Zdelo se je, da «Zarja» pride do izenačenja, kot bi se brezdomno dogodilo, ako bi bile njene igralke točneše v lovljenju žoge in ako bi ne bile napadalke tako netočne v iskanju vrat. Dobri v obeh družinah vratarji, posebno je ugajala Marangon s svojo izrazito hladnostjo.

«Prosveta»: Cerknivnik, Blažina I., Blažina II., Zlobec, Blažina III., Meula, Kluder.

«Zarja»: Marangon, Heršak II. (kap.) Škapin, Zerjal, Perhavec, Bucik, Heršak I.

Sodnik g. Kravos (Adria) Izvrsten sodnik. Nai mi ne zameri, ako mu posepečemo, da si je v teoretičnem «pilitenju» hazene pridobil nekoliko preveč predanosti. Sicer pa je to ha-

zenci le v korist, toda publika ga noče razumeti.

S. R.

— **MI. odsek «Citavnice»: M. D. «Tabor»: 5:2.** Preteklo nedeljo, dne 12. t. m., se je odigrala na sezanskem igrišču zanimiva nogometna tekma med prvima četama gorijenjskih društev z izidom 5:2 v prid mlade čete «Citavnice» — Sv. Jakob.

Iz tržaškega življenja

— **Norčeva zabava.** 22-letni Amadeo Zvitavich, stanujoč v ulici Mirti v Rojanu, že od mladih nog slaboumen, si je večeraj predpolno izmislil čudno zabavo, kakor si jo more pač izmisliti le norec: v bližini ljudskega zabavišča v Rojanu je pričel kamenjati mimoidoče ljudi in razbijati šipe pri oknih. Dva orožnika sta končno prišla blazneča ter ga izročila na lice mesta poklicanim postrežnikom, resilne postaje, ki sta ga spremila v norčnico pri Sv. Ivanu.

— **Požar v Rocolu.** Predpreteklo noč okoli 24. ure je bilo povelstvo mestnih gasilcev obveščeno, da je izbruhnil v nekem hlevu v Rocolu in Monte št. 375 ogenj. Na lice mesta odposlani gasilci so našli hlev, ki se je nahajal na zemljišču posestnice Zaire Godigna, že popolnoma v plamenih; ogenj je že prodrl leseno, z asfaltovo lepenco pokrito streho in ogrožal nastalo hišo. Ko je izbruhnil ogenj, je bilo v hlevu kakih 150 ovc, ki jih je pa pastir Anton Ribarič še pravočasno rešil. Gasilci so morali prepustiti hlev svoji usodi, posebno ker je primanjkovalo vode, in z naporom preprečili, da se ni ogenj razširil na bližnje poslopje. Šele proti jutru se jim je posrečilo popolnoma udušiti požar. Škoda se ceni na kakih 2000 lir. Ogenj je uničil tudi večjo količino ovčevega sira in razno pohištvo, ki je bilo Ribaričeva last. Tako da je mož škodovan za približno 3000 lir.

Vesti z Goriškega

ZVEZA PROSVETNIH DRUŠTEV V GORICI

— **Iz Ustja.** Preteklo nedeljo je priredila naša mladina ljubko veselico pod milim nebom, s peštrim sporedom. V pričetnem popoldnevu se je zbrala precejšnja množica v hladnem zelenju prireditvenega prostora.

«Tri sestre», to krepko Kerkovo igrico, pohod zdravega humorja, ki je tvorila jedro prišane sproveda, so domači fantje in dekleta prav dobro podali. Zabavni razpletke igre je v lepo podanih vlogah vzbujal obilo zabave in smeha. Priznanje vrlim igralcem, ki so po veliki večini šele prvo nastopili, kar se je sicer nekoliko poznalo, vendar je že prvi nastop, pripravljen v kratkem času, pokazal zdravih moči in smisla za dramatiko, ki se bodo z veliko vaje razvile v ponos kraja.

«Carodejno brivostvo», so podali mladi igralci že z večjo gotovostjo, v dobro voljo razpoložena občinstva.

Veseli smo bili obiskovalci pevskega zbora iz Dobravelj, ki sicer ni bil številen — kot smo izvedeli tudi ni nastopil celoten, marveč le z enim delom — toda zato toliko bolj izbran. Brez vsakega pomislanja smemo šteti dobrišelski zbor med na boljše pečeželske zbore, po njegovih izvrstnih, solanih glasovih. Tudi novejša skladbe so bile točno in brez težkoč izvajane. Čast vrlim Dobraveljcem. Ne čudimo se, da se njihove prireditve vrše vedno ob razprodanih dvoranah. Izvali so vihar navdušenja pri občinstvu.

Tudi dobrišelski tamburaški zbor, dasi tudi nepopoln in na prostem ne more priti do polne veljave, se je res dostojno uveljavil v kratke čas in užitek prisotnih.

Mogoče preskromna reklama ali še kaj drugega je bilo vzrok, da ljubka prireditve tudi gmotno ni tako uspela, kot je moralno.

— **Nova tramvajška proga.** V nedeljski številki smo poročali o novem mostu, ki se ima graditi med Straščani in Podgori in preko katerega naj bi tekla nova tramvajška proga, ki bo spajala St. Peter z Ločnikom. Po načrtu ki so ga ravnanor dokončala goriška mestna podjetja, bo nova tramvajška proga dolga 8150 ter bo tekla iz glavnega trga občine St. Peter preko šentpeterske ulice, ulice treh kraljev, IX. avgusta, Brigata Casale, Colonia čez projektirani novi most v Podgori in od tamkaj skoz železniški viadukt v Ločnik vzdolž projektirane nove ceste, ki bo v ravnini črti spajala Ločnik z dosedanjim soškim mostom.

Celotna vožnja med St. Petrom in Ločnikom bo trajala 24 minut.

Stroški za zgradbo projektirane tramvajške proge so preračunjeni na 2 milijona lir. Na progi St. Peter-Podgora se bo vršil po dosedanjem načrtu promet popolnoma redno t. j. vsakih 8 minut bo odhajal en voz, medtem ko bodo na progi Podgora-Ločnik vozili vozovi vsakih 16 minut. Razen tega bo služila nova proga za prevoz blaga iz Brunnerjevih tovarn na južno postajo.

Sicer pa so to dosedaj samo načrti, za katerih izvedbo je potreben denar, denar in zopet denar, saj prepostavlja zgradba tramvajške proge, ki bo stala dva milijona lir, zgradbo novega mosta preko Soče, ki bo po dosedanjih proračunih stal 1.200.000 lir in končno zgradbo nove ceste med dosedanjim soškim mostom in Ločnikom, ki bo tudi stala dokaj denarja. Zato ne verujemo, da se

bo pričel tako kmalu z izvedbo zasnovanih del, kakor si to mislijo mnogi preveč svetlo gledajoči Goričani.

— **Iz Bili.** V nedeljo 19. t. m. ob 4. uri popoldne priredijo ljudskoškolski otroci v dvorani g. L. Nemec veselico z zelo izbranim sporedom. Med drugim bodo igrali Korbanovo trodajanko «Povodni mož».

Čisti dobiček je namenjen tukajšnjemu šolskemu zaščitništvu. — K obini udeležbi vabi učiteljsko in mladina.

— **Sv. Lucija.** «Narodna Citavnica» pri Sv. Luciji ob Soči uprizarji v soboto, dne 18. t. m. ob 20.30 in v nedeljo, dne 19. t. m. ob 16. uri v dvorani gostilne «Mikuž» pri Sv. Luciji Tučičevo dramo v treh dejanjih «Golgota».

K obini udeležbi vabijo tudi — odbor.

— **Ustanovitev planinskega društva v Gorici.** Svoji sestri v Trstu se je končno pridružila sestra Gorica. Najzvestejši našim planincem so v ponedeljek 13. t. m. osnovali v «Trgovskem domu» svoje planinsko oglašje, u-pamo, da v korist in prosovanje našega planinstva, ki je po vojni silno nazadovalo.

Pripravljani odbor društva je položil račun o svojem nedolgotrajnem delu. Štirje lepo uspeli izleti in sicer na Črno prst-Rodico-Vogel, na Mrzovec, na Goljake, in na Caven, so okrepili društveno disciplino in planinsko zavest. Živahna razprava o pravilniku društva, je pokazala jasno, da se je delokrog dejanstveno naših planinskih udruženj utesnil, v kolikor postaja naloga postavljanja planinska zavetišča in nadelava poti. A na drugi strani je nastala potreba po intenzivnejšem družabnem izletniškem (i) ovanju ter širjenju spoznavanja naših lepih planin.

H koncu se je občni zbor s pijaletno spomnil našega goriškega rojaka pok. dr. Klementa Jurga, ki je preteklo leto padel na severni Triglavski steni. Obletnica smrti mladega genialnega rojaka «najboljše planince», med našimi najboljšimi, kot ga je nazval dr. Tomišek predsednik «Slov. planinskega društva», se bliža Slovenski planinci in Italiji še nismo mignili z mezincom za ohranitev njegovega spomina. Občni zbor je sklenil posvečiti vso pažnito tej naši častni dolžnosti.

— **Iz Hruščolj, zap. Brda.** V soboto dne 11. t. m. se je opravilo v kotlu vrele vode dete komaj 18 mesecev staro gosp. Saurina Rajmunda. V nedeljo je malček izdihnil v naročju svoje matere. Matere, pazite na svoje malčke, da bo vendar enkrat konec groznih nesreč in trpljenja ubogih otrok.

— **Carinca.** (Obisk furlanskega prefekta). Preteklo soboto dne 11. julija, je posetil našo občino gospod prefekt furlanske province, komendant Umberto Ricci. Prišel je nenapovedano, v spremstvu idrijskega podprefekta, nadalje svojega kabinetnega tajnika in več drugih uradnih osebnosti.

Gospod prefekt se je ustavil v občinskem uradu, kjer sta ga sprejela župan g. Ernest Rojic in obč. tajnik g. Ciril Čuk. Gosp. prefekt se je informiral o finančnem stanju občine, o šolstvu in o upravnih poslih, naker se je s svojim spremstvom in v družbi omenjenih dveh gospodov podal na ogled tukajšnje ljudske šole. V šoli so se ravno končavale priprave za didaktično razstavo, ki se je imela otvoriti drugi dan, v nedeljo. Tukaj se je gospodu prefektu predstavil didaktični ravnatelj C. Chierogo s prisotnimi učitelji in učiteljicami. Gosp. prefekt se je vrlo zanimal za raz-

stavo in je občudoval razne predmete, ki jih je šolska mladina z veliko skrbnostjo in mojstrsko spretnostjo izgotovila. Razstava je namočena v treh velikih sobah, kjer so izdelki razdeljeni po šolskih razredih. Gosp. prefekt se je za nekatere predmete posebno zanimal in si dal predavati voditelje dotičnih razredov. Izrazil se je zelo pohvalno o razstavi ter je poklonil na roke g. župana znesek 500 lir z namenom, da se z njim obdarijo najpridnejši učenci.

Po obisku šole se je g. prefekt podal v tukajšnji otroški vrtec.

Gospod prefekt si je na to dal predstaviti voditeljce tukajšnje čipkarske šole gospo A. Paa-Kumer, pri kateri se je zanimal za obisk šole in za čipkarske izdelke. Omenjeno bodi, da je v tukajšnji občini zelo razširjeno čipkarstvo in da obiskovalke čipkarske šole pod spretnim vodstvom voditeljice izdelujejo za res umetna dela, po katerih povprašujejo kupci iz oddaljenih krajev.

Na to se je g. prefekt podal v tukajšnje farno cerkev Sv. Ane, kjer je občudoval notranjost in opremo. Tukaj se mu je predstavil g. dekan Ivan Kunič, s katerim se je gosp. prefekt delj časa razgovarjal.

Iz cerkve se je prefekt v spremstvu vrnil pred šolo, kjer mu je brhka deklica podala lep šopek cvetic, ki ga je g. prefekt vidno ganjen, sprejel.

Gosp. prefekt se je zelo zanimal za različna gospodarska vprašanja tukajšnje občine in prebivalstva, o čemer je bil od strani župana in obč. tajnika zadostno informiran. Župan E. Rojic je ob tej priliki poročal prefektu o požaru, ki se je dne 7. t. m. pripetil v Planini in upepelil posestniku Antonu Lahajnar hlev, hišo in gospodarsko orodje ter ožgal dva prešiča. Poročal mu je tudi o veliki škodi, ki jo je dne 18. junija napravila povodenj v tukajšnji občini. Posil je g. prefekta za nujno pomoč pogorelcu in onim, ki so utrpeli škodo po povodnji. Gospod prefekt je obljubil, da bo ukrenil vse potrebno za najnujnejšo pomoč oškodovancem.

— **Iz lovsških krcov Pivške doline.** Malo se čita v našem časopisu o lovu. Smatra se za nekaj luksusa, kar je deloma tudi res pri današnjih visokih pristojbinah in najemninah, katere morajo plačevati lovci, med tem ko uživajo divji lovci neprimerno večjo prostost

Dalje na IV. strani)

Poslano *

Podpisana preključem žalitev, ki sem jo izgovorila dne 5. t. m. proti g. Mariji vd. Pečar s Katinare št. 1133 in njenim hčeram, posebno proti gospodini Angeli, ter se jim zahvaljujem, da se je stvar mirnim potom poravnala.

KATINARA, 15. julija 1925. (537)

Roza Požar, Katinara 12.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja udeležitelj le toliko kolikor mu zakon veleza.

MALI OGLASI

GOSPODIČNA zmožna slovenskega, italijanskega in nemškega jezika, strojepisja in knjigovodstva, išče službe takoj. Via Ferriera št. 10. 966

UČENEC, za trgovino jestvin, iz mesta ali bližnje okolice, se sprejme. Nastop takoj. Via Udine 3. 967

UČENKA, pošteni staršev, ki ima veselje do pekarske obrti, sprejme takoj Josip Zadnik, pekarna Trnovo pri Bistrici. 972

JOSIP MERZEK

je danes po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu preminul. Žaluječa soproga Antonija, hči Antonija sv. Petera, sinovi Alojzij (odsoten), Ivan, Josip, zet Franc, vnuk Silvano in ostali sorodniki naznanjajo to tužno vest vsem prijateljem in znancem.

Pogreb neopozabnega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 16. t. m., ob 16.30, iz hiše Žalosti Rocol-Valle št. 553 (Via P. Revoltella).

TRST, dne 15. julija 1925.

Pogr. podjetje Nuova Impresa, Corso V.E.III 47

KMETIJSKO - TRGOVSKO DRUŠTVO

Via Raffineria 4 — TRST — Telefon 36-75

NABAVALJA vakovrsna vrtna, travnata in cvetlična semena, umetna gnojila: tomažovo žilindro, čilski soliter, superfosfat itd., žveplo, modro galice, angleško, poljedelske stroje: mlaticine, čistilnice za žito, slamorczice, navadne pluge in obračalnike, grozdne mlince in stiskalnice, gnojnične sesalke, žveptalnike, škropilnice, kose «Merkur» šape, vilo i. t. d. otrobe, oves, koruzo, sezamove tropine, klijano apno, laneno seme, bisulin itd.

KUPUJE drva za kurjavo, oglje, med, ovčji sir, maslo, mleko in druge kmetijske pridelke.

SPREJEMA v shrambo in v komisijako razprodaje vsakovrsno blago.

POSREDUJE po zelo ugodnih pogojih in na podlagi prvovrstnih jamstev posojila in denarne vloge kakor tudi zavarovanja proti točji, oganju in za slučaj smrti.

Ugodna prilika za poljedelce, preprodajalce in trgovce!

HISICA za 6 do 7000 se kupi. Ponudbe pod «Hisica» na upravnishtvu. 968

DECEK, za manufakturno trgovino, se išče. Scher, Camp. S. Giacomo 15. 965

SIVILJA, prvovrstna moč, izvežbana na Dunaju, v Zagrebu in Budimpešti, izdeluje vsakovrstna oblačila. Priporoča se boljšim družinam. Pride na dom. Viale XX Settembre 91, vrata 10. 954

LISTNICA, v kateri je bilo nekaj denarja in važnih dokumentov, je bila ukradena v nedeljo zvečer na postaji v Stanjelu. Ker je tat najbrže vrzel proč listnico kje ob progi Stanjel-Trst, potem ko je pobral denar, se prosil pošteni najditelj, da bi prinesel listnico z vsemi dokumenti v vialo XX settembre 93/II, Süss, proti nagradi v znesku 100 lir, ki jo dobi od lastnika listnice. 969

SOBA z eno posteljo se da v našem gospodu. Via Slataper 18/I, Kovačič. 970

AVTOMOBIL odprt «Fiat» se proda ali zamenja za druge predmete. Romko Cipriani, Trst Piazza Goldoni (vogal Ponte della Fabbra 2). 971

DALJNOGLEDE, prizmatične, kupuje optik Giusto Hirsch, Via Mazzini 36, Trst. (966)

L. OBLAK v Ilir. Bistrici, išče za takoj vrtarja, ki bi se razumel tudi v sadjarjen in čebelarjen. Hrana in stanovanje v hiši; plača po dogovoru. 932

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govoril slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

FOTOGRAF 10 x 15, dvojni anastigmat, kupi Rožanc Ljubljana S. H. S., Sv. Petra cesta 2/II. 963

Srebrn denar, zlato, briljante
kupi po najvišjih cenah edino
Alojzij Povh
na Piazza Garibaldi št. 2
prvo nadstropje (62)

Pastificio Bolognese
Via Madonnina 5.
VELIKA LIKVIDACIJA
lončevine, testenin, konserv, sira, moka, mila in drugih jestvin.
Blago najboljšje vrste in po najnižjih cenah. 538
PREPRIČAJTE SE!!

ETERNIT

Edini material za kritje streh
Zaloga: Trst, Via Milano št. 12
V. JANACH in DRUG. (399)

JOSIP MERZEK

je danes po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu preminul. Žaluječa soproga Antonija, hči Antonija sv. Petera, sinovi Alojzij (odsoten), Ivan, Josip, zet Franc, vnuk Silvano in ostali sorodniki naznanjajo to tužno vest vsem prijateljem in znancem.

Pogreb neopozabnega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 16. t. m., ob 16.30, iz hiše Žalosti Rocol-Valle št. 553 (Via P. Revoltella).

TRST, dne 15. julija 1925.

Pogr. podjetje Nuova Impresa, Corso V.E.III 47

KMETIJSKO - TRGOVSKO DRUŠTVO

Via Raffineria 4 — TRST — Telefon 36-75

NABAVALJA vakovrsna vrtna, travnata in cvetlična semena, umetna gnojila: tomažovo žilindro, čilski soliter, superfosfat itd., žveplo, modro galice, angleško, poljedelske stroje: mlaticine, čistilnice za žito, slamorczice, navadne pluge in obračalnike, grozdne mlince in stiskalnice, gnojnične sesalke, žveptalnike, škropilnice, kose «Merkur» šape, vilo i. t. d. otrobe, oves, koruzo, sezamove tropine, klijano apno, laneno seme, bisulin itd.

KUPUJE drva za kurjavo, oglje, med, ovčji sir, maslo, mleko in druge kmetijske pridelke.

SPREJEMA v shrambo in v komisijako razprodaje vsakovrsno blago.

POSREDUJE po zelo ugodnih pogojih in na podlagi prvovrstnih jamstev posojila in denarne vloge kakor tudi zavarovanja proti točji, oganju in za slučaj smrti.

Ugodna prilika za poljedelce, preprodajalce in trgovce!

KMETIJSKO - TRGOVSKO DRUŠTVO

Via Raffineria 4 — TRST — Telefon 36-75

NABAVALJA vakovrsna vrtna, travnata in cvetlična semena, umetna gnojila: tomažovo žilindro, čilski soliter, superfosfat itd., žveplo, modro galice, angleško, poljedelske stroje: mlaticine, čistilnice za žito, slamorczice, navadne pluge in obračalnike, grozdne mlince in stiskalnice, gnojnične sesalke, žveptalnike, škropilnice, kose «Merkur» šape, vilo i. t. d. otrobe, oves, koruzo, sezamove tropine, klijano apno, laneno seme, bisulin itd.

KUPUJE drva za kurjavo, oglje, med, ovčji sir, maslo, mleko in druge kmetijske pridelke.

SPREJEMA v shrambo in v komisijako razprodaje vsakovrsno blago.

POSREDUJE po zelo ugodnih pogojih in na podlagi prvovrstnih jamstev posojila in denarne vloge kakor tudi zavarovanja proti točji, oganju in za slučaj smrti.

Ugodna prilika za poljedelce, preprodajalce in trgovce!

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA: (103)

Moč preteklosti

Roman v treh delih.
Iz rušine prevedel Ivan Vouk.

«Ko sem odprl kapelo, sem videl, da je nekdo kip vrzel z oltarja, zakaj ležal je na tleh. Popadla me je taka groza, da sem zaklenil kapelo in stavlil na vrata svoj pečat, da bi nihče ne mogel notri. Strašni dogodek je tako pretresel nesrečnega Zena, da se mu je zmešalo, in v svoji blaznosti je začel govoriti o Paolovi preteklosti, celo zgodbo o Giovanni, ki mu jo je moj sin zaupal v svoji slabi uri, ker je računal na njegovo udanost. Ne bom govoril o boju z menihi, ki so hoteli vreči Paolovo truplo iz pokopališča. Tej sramoti sem ubežal le z denarjem in pa zaradi svojega visokega družabnega stališča; Montignoso pa mi je postal tako zopr, da sem sklenil iti proč in se naseliti na kakšnem drugem posestvu. V vsej okolici so mojeja Paola nazivali «Maledetto» in jaz nisem mogel tega prenašati.

«Čez nekaj dni pred mojim odhodom je prišel v grad nepričakovano oče Giovanni, — prejšnji Luzio Castelli, — in mi podaril veliko sliko, ki jo je sam izdelal in katera je predočevala strašni prizor, ko je mrtva Giovanna zagrabila Paolovo roko.

— Shranite to sliko za strašilo svojim potomcem. Ta slika naj bo dokaz, da niti najmočnejši gospod ne sme prezirati božjih in človeških postav.

«Jaz sem hotel sezgati strašno sliko, toda Felicio mi je svetoval, naj jo obesim v veliki dvorani zadržane krila, kjer puščam tudi ta rokopi. Naj bi oni izmed mojih potomcev, ki ga najde, prebral vse in povedal svojim otrokom zgodbo njih nesrečnega prednika. Iz te zgodbe naj povzamejo nauk, da morejo samo pošteno življenje ter vera in pokora podeliti človeku mir na tem in onem svetu.

«Jutri zapustim Montignoso, kamor se povrnem šele po smrti. Večni mir hočem uživati v grobnici svojih prednikov blizu svojega nesrečnega sina. To noč bo Felicio zadnji obhodil zazidano krilo, ki sem ga velel v večje varstvo obdati z zidom. Pri vseh izhodih bo učenjak izrekel čarodejne zagovore, ki naj zagrade vhod komurkoli, ki bi prišel pred Paolom semkaj. Se enkrat mi je Felicio zatrdil, da Paolo pride, in tedaj se odigra zadnje dejanje drame. Toda kdaj in na kakšen način se bo zgodila ta meni nerazumljiva reč, je znano samo Bogu.

«Da ne bi oni, ki bo bral te vrste, mislil, da je Ridolfo Montignoso bebec, ki je prišel ob pamet zaradi izgube sina, dam podpisati to listino očetu Stefanu, ki je izpovedal Paola, Felicio in svojemu zvestemu oprodu Martinu. Zeno ne more podpisati, revež: nedavno je utonil v jezeru kakor njegov mlečni brat».

— Slede podpisi in letnica 1578, — je končal branje gospod Zerald ter položil rokopi na mizo.

Nekaj minut je zavladalo globoko molčanje. Čitanje teh davnih dogodkov na njihovem pozorišču je napravilo silen vtis na vse poslušajoče. Dame so jokale, a Pavel Borisovič je težko dihaval ter naslonil glavo na naslanjaj; na njegovem smrtnobledem obrazu se je odražal npravnstveni pretres, ki ga je doživel.

V baronovi duši je vstal cel kaos temnih spominov in pred njim so se odigravali kakor v kinematografu razburljivi prizori prošlosti. «Torej sta se z Valerijo pogrezala v to izdajalsko močvirje, kjer bi se bila kmalu pogubila.»

Na predlog gospoda Zeralda so vsi zapustili zaklete sobe in se odpravljali na teraso.

— Zrak je tukaj še nezdrav, zakaj očistenje prostorov ni še končano, — je rekel učenjak, ki je zadnji zapustil Ridolfovo sobo.

V svemem zraku je postalo vsem laže pri duši. Že davno je preteklo čas obeda, vendar pa so vkljub

ganotju vsi veselo sedli k obedu. Samo Pavel Borisovič je bil še pod vtisom doživljenih razburjenj in le na tetino prigovarjanje je snedel nekaj koščkov pečenke in izpil kozarec vina.

Po kosilu sta se gospod Zerald in Diomid podala v svojo sobo in svetovala tudi ostalim, naj se gredo odpočiti. Baron je ostal sam na terasi, sedel k ograji in z mrzličnim pogledom zrl na samostanske razvaline in jezero, ki je že izginjalo v večernem mraku. Tako je bil zamišljen, da ni opazil, ko je Lolo prišla k njemu. Pozabila je na stolici ogrinjalo ruto in prišla ponjo. Ko je zagledala bratranca, je postala ter ga gledala z iskrenim sočutjem in z radovednostjo. Nato se je nepričakovano prikradla k njemu in mu pokrila oči z roko. Baron je vztrepetal in vstal.

— Pavlik! Ne glej neprestano na te nebrečne razvaline in na to zopno jezero; povleklo te bo v globino in drugič utoneš, — je rekla očitajoče. Baron je odmajal z glavo.

— Ne boj se, nimam prav nobene volje, da bi se utopil.

— Seveda. Bilo bi pa tudi neumno, zakaj če je preteklost še tako strašna, je vendarle minila in ostal je samo spomin. Vendar pa je zelo interesantno biti junak takega romana, kakršna sta vidva z Valerijo, — je z zavistjo pripomnila Lolo.

ganotju vsi veselo sedli k obedu. Samo Pavel Borisovič je bil še pod vtisom doživljenih razburjenj in le na tetino prigovarjanje je snedel nekaj koščkov pečenke in izpil kozarec vina.

Po kosilu sta se gospod Zerald in Diomid podala v svojo sobo in svetovala tudi ostalim, naj se gredo odpočiti. Baron je ostal sam na terasi, sedel k ograji in z mrzličnim pogledom zrl na samostanske razvaline in jezero, ki je že izginjalo v večernem mraku. Tako je bil zamišljen, da ni opazil, ko je Lolo prišla k njemu. Pozabila je na stolici ogrinjalo ruto in prišla ponjo. Ko je zagledala bratranca, je postala ter ga gledala z iskrenim sočutjem in z radovednostjo. Nato se je nepričakovano prikradla k njemu in mu pokrila oči z roko. Baron je vztrepetal

čakor včasih. Hodijo brez skrbi na lov, ne oziraje se na prepovedane čase, lovske predpise, meje lovišča in drugo ter se norčujejo iz lovcev. Zal se dobijo med poslednjimi taki, kateri gredo še prvim na roko. Da se bodo lovišča na ta način popolnoma uničila, je več kot jasno. Tudi ptici pevci in žukovski nimajo nobenega varstva, dasi je postava o njih varstvu raztegnjena tudi na naše pokrajine.

Na drugi strani pa polagamo lovci premalo pozornosti na pokončevanje roparskih živali, temur je posledica, da so se n. pr. volkovi v naših gozdech silno razmnožili in postali nad vse predrzni. Raztrgali so že nebroj ovac in psov v neposredni bližini, odnesli so n. pr. psa g. Znidarski iz Matenjevasi izpred stanovanja ter ga v bližini 200 kor. raztrgali in pojedli. Našlo se je le še nekoliko okostja zdobljene glave. Pripetijo se slučaji, da spremljajo vozove naših gozdarjev, prežeč na živino iz daljave 20 korakov. Zbirajo se tudi že v večjih tolpah in ogrožajo človeka. Kako te tolpe mesarijo divjino, je jasno. O liscih niti ne govorim. kako so se razpodelile.

Ne bi se napravil znabiti parkrat skupen pogon v večjem obsegu vseh lovskih društev in klubov Prveke in Bistrške doline ter Podnanosa, kateri edini bi bil uspešen proti tej zverjadi? V poštev bi prišla lovišča: Postojna, Slavina, kobilarina Prestranek Windschgrätz, St. Peter, Razdrto, Zagorje, Knežak, Bistrica-Trnovo in še dalje doli proti Reki. Društva, klubi oglašite se!!! Katero prevzame organizacijo pogona? Stopimo v ožji stik ne samo z zadnevno, temveč tudi sicer, v zboljanje naših lovišč. Tako bi n. pr. lahko skupno nabavili jerebice in fazane. Prvih je v naših loviščih malo, drugih nič. Uspevali bi pa gotovo tudi fazani. V predvojnem času jih je nabavil in spustil bivši oskrbnik prestranske kobilarne. Zašli so sčasoma v druga lovišča in divji lovci so jih uničili. Oglašite se tozadevno in tudi z drugimi predlogi v prospek plemenitega lovškega sporta na "Lovski klub - Prestranek".

— Idrija. Dne 11. in 12. t. m. se je mudil v našem mestu gospod prefekt Ricci iz Vidma. Das obisk ni bil oficijelen, ampak menda strogo uradnega značaja, je vendar gospod prefekt prinesel s seboj ob tej priliki 12.000 lir kot prvo podporo države čim, ki so bili ob zadnji povodnji 18. preteklega meseca najbolj prizadeti in se nahajajo tudi sicer v slabih finančnih razmerah. Svoto je razdelil novi gospod občinski komisar Mazza, med 45 oškodovancev v različnih zneskih od 100 do 500 lir v nedeljo dopolne ob 11. uri v občinski dvorani. Za ostale oškodovance, kakor tudi za tiste, ki so bili že ob tej priliki obdarovani, pa je obljubil gospod prefekt izposlovati od vlade še nadaljnjo podporo na podlagi natančnih navedb kakor tudi na podlagi že izvršene uradne cenitve.

Kakor smo že poročali, so bile z odlokom kraljeve prefekture od 1. julija t. l. razpisane v našem mestu občinske volitve. Ta odlok od strani vlade pa ni bil po volji prejšnjemu občinskemu komisarju ca. Angelleliju, kajti sklicjal je za nedeljo 5. t. m. v občinski dvorani sestanek, katerega so se udeležili fašisti in nekateri uradniki. Sestanek, kateremu je predsedoval prejšnji občinski komisar, je menda protestiral proti razpisu volitev in zahteval, da se odloži. Ker je bilo to upravičeno smatrati kot upor proti vladi, je bil g. komisar Angelleli par dni pozneje, z odlokom notranjega ministrstva odstavljen in je bil imenovan za občinskega komisarja komisar za javno varnost Mazza. Obenem pa je bilo ob tej priliki službeno premeščenih tudi več uradnikov tukajš. kr. podprefekture, ker so se baje strinjali z omejenim protestom. Prejšnji občinski komisar se je začetkom svojega službovanja kazal precej korektnega; toda zadnje čase se je na svojem mestu prišel le preveč politično udeleževati, kar je povzročilo njegov padec ter mu tudi odtegnilo zaupanje ljudstva. O njegovem delu za blagor občine bomo še poročali.

Občinske volitve se bližajo z veliko naglico. Se par dni in odločevali bomo z glasovnicami v rokah kdo bo v prihodnje upravljal našo občino. Umevno je, da se delajo razni kompromisi, ki so pa povsem gospodarskega značaja. Ker so razmere, v katerih se nahajamo, zelo zamolane, je umevno, da dela sestava kandidatne liste prištem raznih strank precej skrbi. V nedeljo se je vršil v ručnem gledališču javen volilni shod, katerega so sklicali pristajši tržaške in goriske "Edinosti", ki pa je prinesel le malo jasnosti v to zadevo. Na shodu je govoril tudi tajnik političnega društva "Edinosti" iz Trsta, gospod Josip Gabršček, ki je orisal sedanje razmere in priporočal volilcem, naj se ne dajo begati po raznih iluzijah, temveč naj upoštevajo sedanje razmere in temu podobno postopajo. Kajti ne gre pri občinskih volitvah za velike in splošne politične programe, ampak se mora upoštevati le to, da se uredijo krajevne razmere in da se vpejle za vse stanovke, ki ne morejo biti v današnjih razmerah drug brez drugega, pošteno občinsko gospodarstvo. Ker hočejo komunisti, katerih je v Idriji jako veliko število, tudi ob tej priliki uveljaviti svoj "program" in demonstrirati za svoje ideje, je izid volitve negotov in ni izključeno, da bomo v doglednem času zopet imeli občinske komisarje. Za one volilce, ki so mnenja, da naj občani in ne od vlade poslani komisarji vladajo našo občino, bo odločitev lahka. Vsem volilcem pa svetujemo, naj imajo dobro pred oči, predno oddajo glasovnico, da odločujejo o svoji usodi in da bo vsako poznejše kesanje neprožno.

Iz tržaške pokrajine

— Iz Sežane: Na trgu v Sežani dne 13. julija t. l. ste bili na prodaj 1002 glavi živine in sicer: 272 konj, 270 prašičev, 56 telet in 404 glave odrasle goveje živine. Cena konjem od 1200 do 5000 lir glava. Konji so bili prav lepe pasme, zlasti oni g. Kodelja, ki jih je prignal iz Jugoslavije. Cena prašičev 5—9 tedenske starosti od 40 — 100 lir glava. Posebno lepe pasme so bili prašički g. I. Kocjana iz Ziri. Cena teletom od 7 in pol do 8 in pol lir za kgr. žive teže. Cena goveji živini za meso od 450 — 510 lir kvintal.

Kupčija z živino prav dobra, isto tudi z manufakturo in drugo ločeno posodo. Zelja se je pripeljalo nad 20 voz, a že ob 8. uri je bilo vse razprodano. Prodalo bi se ga še nad 10 voz — a ker ga ni bilo, so odšli kupci iz Istre in s Krasa praznih rok domov.

Prihodnji tržni dan bo 22. julija t. l.

— Iz Slavine. V nedeljo dne 12. t. m. je priredilo naše gasilsko društvo Ganglovo dramo v 4 dejanjih ("S..."). Čudili smo se, da se gasilno društvo upa nastopiti s tako težko igro na svojem privzoriščnem odru z večino mladih in neizkušenimi igralci. Ganglo "S..." je pač ena izmed težjih psiholoških dram, ki zahteva izredno poglobitev posamez-

nega igralca v svojo vlogo. Priznati moramo, da so se skušali igralci uživati v značajne posameznih junakov; — tako je nad vse pričakovanje izvrstno rešil svojo vlogo glavni junak drame, sin Ciril. Stopnjeval je svojo igro od dejanja do dejanja in dosegel višek na koncu drame, ko zblaznel obnemore. Mnogo pohvalo zasluži tudi njegova ljubimka Helena, kateri je bilo sicer poznati še nesigurnen nastop, a je vendar podala vlogo z globokim umevanjem. Izvrstno je igral tudi zdravnik, žal, da je bil malo pretih. Prav dobro je pogodil resno vlogo graščaka-očeta igralec Pepi. Tudi vsi ostali igralci so bili na mestu. V splošnem pa moram omeniti, da so bile vloge mnogo premalo naštudirane; mučno je bilo venomer poslušati šepetavca. Temu je menda krivo dejstvo, da so se igralci začeli učiti vloge šele zadnje dneve, boječ se, da bo predstava prepovedana, kakor sedaj običajno. Začudili smo se tudi, da predstava ni prišla točno ob 4. uri, a smo zvedeli pozneje, da je prišla nenadoma opraviljiva zapreka, ki je točne Slavince spravila iz tira. Tudi maskiranje ni bilo povsod popolno. Burni, dolgotrajni aplavz bodi igralcem dokaz priznanja, ki so ga želi. Priporočamo okoličanom, ki igre še niso videli, da ne zamude prilike prihodnje nedelje, ko se bo ponovila.

Obenem je bila v nedeljo v Slavini tudi solska razstava. Presenečeni smo gledali razna dela, ki so jih dovršili naši malčki tekom solskega leta. Občudovali smo razna ženska ročna dela, zavese, obleke, razne prte in preproge, potem raznovrstne risbe, moška ročna dela, poljske orodje, igrače itd. Razstava je pokazala, s koliko vneemo in poštvovalnostjo je tukajšnje učiteljstvo vršilo svojo težko nalogo. V prvi vrsti gre pohvala g. voditelju Verbiču, ki že toliko let neumorno deluje za napredek solske mladine in za prosep naše občine. Iskrena hvala gre pa tudi gđni učiteljici Ditrch-ovi, ki je z deli na šolski razstavi dokazala svojo izredno marljivost in poštvovalnost.

Vesti iz Istre

— Materija. V nedeljo, 19. t. m. se bo vršilo običajno vsakoletno opisilo. Igra znana godba iz Herpelja.

To in ono

— Knjiga kot ženitbeni posredovalec. Znani duhoviti francoski pisatelj Crebillon pripoveduje iz svojega življenja sledečo zgodbo: Bilo je leta 1740, ravno ko sem pisal nekega popoldne moj roman "Le soia", se pojavi na vratih sluga in mi naznani poset neke dame. Vstopila je zagrnjena in na moje začudenje ni niti sedaj odkrila svojega obraza. "Moj Bog", je rekla, ko je sela. "Vi me gledate začudeno, toda stvar je zelo enostavna: prihajam v največji naglici iz Londona, da vam ponudim svojo roko." Ceprav sem bil navajen na najbolj čudne doživljaje, mi je bilo, kot bi padel z oblakov. K sreči je dama odgrnila obraz... bila je lepa celo — zelo lepa!

"Gospa", sem dejal, "Vi vidite, da sem od tolike sreče presenečen; toda akoravno nisem od sedaj nikdar mislil na ženitev, dovolite mi vseeno, da poljubim vaše roke." Kakor rečeno, storjeno, poljubil sem mis Staffork roko in dodal: "Toda, madame, bi li bili tako prijazni in razložili."

Nič lažjega kot to, razpologam prosto s svojim imetjem, toda sklenila sem, da z imetjem dam tudi srce. Komu naj pa dam srce? Cakala sem, iskala in to bi trajalo še dolgo časa, da nisem čitala vaše knjige "Zablode srca in duha", kjer kažete svoje značaj in svoje misli, zlata knjiga, ki pa ima le eno sampo napako, in ta je, da kaže srce preveč duhovitosti.

Ko sem knjigo zagotovo dvajsetkrat prečitala, sem se napolnila v Pariz, kamor sem dospela večeraj.

Lahko bi vas videla že večeraj, toda morala sem se nekaj odpociti. Hvala Bogu, našla sem vas prav takega, kot sem vas imela v mislih: mladega, duhovitega in ljubeznivega. Tako je govorila mis Stafford.

Na kaj takega sem bil malo pripravljen in nisem vedel, kaj bi odgovoril. Zrl sem v njene lepe oči, ki so žarele in ljubezni in veselju. Po šestih tednih vsa bila mož in žena in niti za trenutek mi ni bilo žal svoje tako nagle odločitve.

Zobozdravništvo v srednjem veku

Kakor v vsej kulturi srednjega veka, tako je igrala tudi vraža in čarovništvo v zdravstvu pomembno in za naše čase kaj čudno vlogo. Tudi zobozdravništvo ni ostalo brez tega vpliva in med narodom so bile zelo razširjene razne čarovniške knjige mazaške apoteke, katerih glavni zagovorniki so bili čarodějini zdravniki, ki so po svoje izrabljali praznoverno ljudstvo. Razne zdravilne rastline, kri in celo živalsko in človeško blato in čarodějini izreki, vse te stvari so tvorile sredstva, s katerimi se je v tedanjih časih zdravil kakor vse drugo tudi zobobol.

DAROVI

— Alojz Ličan. Podgraje daruje namesto "cehe" L 50 za Solsko društvo. Nadalje daruje: Trnovski balincar za zgubljeno stavo L 5. — Branko Mikuletič mesto cvetja gđni učiteljici ob sklepu solskega leta L 5. — Ostanek nekega računa L 1. — Marjanček Godina daruje namesto cvetke na grob pok. Marije Sancia L 15. — Skedenski podružnici Solskega društva so darovali: g. Naberger L 7 Ivan Godina, ker se ni mogel udeležiti pogreba pok. Josipa Pangerc L 10, g. Ana Opere L 5. — Srčna hvala vsem!

izvoljenca o razodetju skrivnosti". Poseben oddelek te knjige je posvečen zobozdravnikom. O razkritju skrivnosti omni, ki izdirajo iz zobov črve. Ti ljudje so večji sleparji kot vsi drugi. Obljubujejo nekaj izvršiti, kar sploh ne eksistira. Natvezujejo ljudem, da izdirajo iz njih zobov črve; pri tem lažejo in dajejo ljudem ničvredna zdravila. Tako na primer uporabljajo ti ljudje žile kamele, ki jo zrežejo po velikosti zob. Žilo stavijo v pecivo ali kaj takega. Pacient dobi pecivo v usta na bolni zob in ko se to razgreje, vzamejo pecivo iz ust in ga razpolovijo. Pri tem potegnejo iz peciva žilico, ki se je tudi ugrela, in vsakdo je prepričan, da je imel v zobu črva.

Oblasti so izdale proti mazaštvu razne odredbe, ki so pa ostale spričo praznovernosti ljudstva popolnoma brez uspeha. Še v devetnajstem stoletju so ljudje verovali v črve in mazači so imeli posebno na deželi obilo sreče.

Drugače, četudi ne vedno, je bilo z zdravniki. Zdravnik je večinoma trdno uverjen v čudotvorni moči svojih zdravil. V srednjem veku ne študira zdravnik anatomije, ampak alkimijo, ne fiziologije, ampak astrologijo in dela kalendarje. Namesto da bi iskal vzrok bolezni, gleda mesec v raznih fazah, ali pa preiskuje, kaj pravi Galen, Hipokrates ali pa sveto pismo. Predno daje zdravniška navodila, proučuje konstelacijo zvezd in šele potem preiše vodo.

Zobe izdira rabelj ali pa drugi ljudje. Za zdravnika je to delo prenikoz, kvečjemu predpisuje razna čistila in klistir. Ako se ponesreči kaka zobna operacija, pravi zdravnik pacientu, da je njegovo grlo polno grehov, ker drugače bi Bog gotovo dovolil, da se operacija posreči.

V 16. stoletju, tako bogatem na čudežih, so rasli tudi zlati in želzni zobje. Jakob Horst je o takem slučaju napisal celo knjigo, kjer nazorno popisuje, kako je zrastel dečku od desetih let zlat zob.

Kriva temu čudežu je bila konstelacija solnca v zvezi s Saturnom, ki je povzročila ravno na dan dečkovega rojstva, in sicer 22. decembra 1585. s svojo ustvarilno močjo ta nenavadni pojav!

Kakor razvidno, je bilo merodajno za staro medicinsko vedo vse drugo prej kot resna znanost. V dandanesnjih časih je v medicini izginilo zvezdoslovje, vraža in razne druge take reči. Črv sicer še kljuje v zobeh, toda ta črv je živec, ki povzroča hude bolečine. Rastejo tudi sedaj zlati in porcelanasti zobje, toda te izdeluje moderna zobotehnika, ki ne potrebuje čudotvornih moči zvezd in solnca.

Dandanes zavzemlje zobozdravništvo odlično mesto v javnem zdravstvu. Dobri in zdravi zobje so velevažni za dobro prebavljanje vsakega človeka. Ako imaš slabe zobe, ne čakaj do zadnjega! Pojdi k zobozdravniku, kajti vsak dan je izgubljen in škoda z vsakim dnevom večja. Posebno naj se pazi že v zgodnji mladosti na deco, kajti pri nji je nevarnost slabih zob največja. Zdravi zobje in zdrava usta pomenijo polovico zdravja. Pazi nanje in ne zane-marjaj jih in plačilo ti ne izostane!

Stanko Perhacev, hirurg-dentist.

Gospodarstvo.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU ulica Torre bianca šte. 19 Telefon št. 4439, ima v zalogi:

Orehove tropine po L 150.— za 100 kg. laneno seme, otrobi, pšenico.

Pitje kreme: hlačen oves, ogorščico (ravizon), konoplje.

Semena: jesenske repe okroglo in dolge, salate endivije, spinacije širokolistnate, seme čebule rumene in bele, agostajih in kasnih brokol, cvetočega karfiola, motovilca, zgodnjega nizkega graha itd.

Žveplo, dvakrat razširjeno in ventilirano, preizkušeno z 99,57% čistosti, modro galico.

Kose Mirklar in raznih drugih znamk. Umetniha gofita: superfosfat, kalijevo sol in čilski soliter.

Kmetijske stroje: slamožernice, pluge itd. Šape okoličanske in tržaške in razno kmetijsko orodje.

Žveplene (nekapajoče) azbestne tlače. Bisulni. Pravi nemški bisulni, zdravilo za na spolovilih obolelo živino.

Tržaška kmetijska družba v Trstu, Torrebianca št. 19 in Raffineria št. 7.

TOMAZEVA ŽLINDRA Tržaško kmetijska družba v Trstu, vabi kmetovalce, ki se želijo preskrbeti s Tomazevo žlindro, naj prijavijo množino, ki jo bodo potrebovali najkmalje v osmih dneh v našem uradu v ulici Torre bianca št. 19. Opozorjamo, da bo letos, radi pomanjkanja težko dobiti Tomazevo žlindro, zato se ne bomo mogli ozirati na eventualna poznejša naročila.

Borsna poročila.

DEVIZE Amsterdam od 1080.— do 1100.— Belgija od 125.— do 127.—; Pariz 128,76 do 127,69 London od 131,50 do 131,80; New York od 27,05 do 27,20; Španija od 390.— do 400.—; Švicca od 524.— do 530.—; Atene od 42.— do 44.—; Berlin od 640.— do 655.—; Bukarešt od 12,20 do 12,40; Praga od 79,75 do 80,50; Ogrska od 0,0380 do 0,0390; Dunaj od 0,0880 do 0,0895; Zagreb od 47,70 do 48,10.

VALUTA; Avstrijske krome od 0,0375 do 0,0385 dinarji od 47,25 do 48.—; dolarji od 26,90 do 27,10; novci po 20 frankov od 106.— do 109.— fant šterling od 131,25 do 131,75.

Benezijske obveznice 70,50.

Ako kvarijo vaš obraz

mozolčki madeži pege trdnice efelis bule tvori ezemi

in vsi v to vrsto spadajoči kožni izbruhi, ki skrivajo lepoto obraza in škodijo mehko-kosti kože in ki se porajajo posebno v vročih mesecih vsled močnega solnca, se zdravijo uspešno z antifelidično vodo "Pearthinax", ki je gotovo sredstvo, rabljivo z največjo lahkoto in ki je na prodaj v vseh lekarnah.

66

Pravimo Vam samo to:

Predno kupite (48)

Pohištvo
oglejte si največjo izbero pri
M. STEINER

Via Geppa 15 in 17

Glavno zastopstvo za Italijo
I. LEVI & C.
Reka-Fiume (55)

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročtvom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebianca 19, 1. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjizice, vloge na tekoči račun in jih obrestuje za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Sprejema "dinarje" na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Davek od vlog plača zavod sam.

Daje posojila na vknjizbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8 1/2 do 13

In od 16 do 18

Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25 - 67.

Najstarejši slov. denarni zavod

Predno kaj nakupite, obličite

Veliko skladišče pohištva
ALESSANDRO LEVI MINZI
Via Retteri št. 1 - Via Macanton št. 7-13
Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbori.

ZOBOZRAVNIK
Dr L. MERMOLJA
specijalist
za zobne in ustne bolezni
sprejema
v Gorici na Travniku št. 5, II.
od 9-12 in od 3-5

Priporočljive tvrdke

„Adria čevlji“
trgovina
GORICA — Corso Verdi 32

Posebnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport

Narodna tiskarna združena s knjigovoznicno
GORICA — Via C. Favetti 9

Narodna knjigarna združena s papirnico
GORICA — Via G. Carducci 7

BREŠČAK ANTON
Zaloga in tovarna pohištva
GORICA — Via G. Carducci 14

Brata CEJ
slikarja
GORICA — Via Ascoli 5

KOZMAN MIHA
Kmečko leseno orodje in kuhinjska posoda
GORICA — Via Rustello 27

KRUŠIČ in SIN
krojaška mojstra
GORICA — Corso Emanuele III. 37

ŠULIGOJ JAKOB
urar in zlatar
GORICA — Via Carducci 19

SAUNIG BRUNO
Zaloga usnja, čevljarških in sediarških potrebščin, sveč, voska i. t. d.
GORICA — Via G. Carducci 7

ANTON KOREN nasi.
Zaloga stekla, porcelana in kuhinjske posode
GORICA — Via G. Carducci 4

KERŠEVANI JOSIP
Dvokolesa, šivalni stroji, puške
GORICA — Piazza Cavour 9

ČUK ELIJA
šivalni stroji in dvokolesa
GORICA — Piazza Cavour št. 9

DRAŠČIK KARL
pekarna in slašičarna
GORICA — Via Carducci 21

SAUNIG IGNACIJ
najboljša poprava pušk, šivalnih strojev in koles
GORICA — na Kornu (hiša „Kmečke banke“)

PAHOR LOJZE
najmodernejša krojačnica v
GORICI — Via Morelli 4.

JAKOB BRATUŽ
pekarna in slašičarna
GORICA — ul. Mamelli 6. (Solska ul.)

MAVRIČ ANDREJ
manufakturna trgovina
GORICA — Via Carducci 3.

ZOTTER LUDVIK
brivec
GORICA — Piazza Vittoria (Travnik) 17.

Brata ZOTTER
man. trgovina združena s krojačnico
GORICA — Piazza Vittoria (Travnik) 17.

Kje se dobro je in pije?

MOLAR JOSIP
Gostilna
GORICA — Via Monache 11.

Insertirajte v „Edinosti“